

१८

ना
ग
त
वं

४

श्री
आ
र्य
मै
त्रि
य
बो
धि
स
त्व
या
चि
त्र

१९.

१५०९८

सन्वदानं धम्मदानं जिनाति

अनागत वंश

नवरी - २४

व

रूपस्कन्धादि

अनुवादक

श्री कः प्रज्ञानन्द भिक्षु

प्रकाशक

श्री युक्त योगवीर सिंह बज्राचार्य
ल०पु० गाथाहाल टोल, बनबाहाल

प्रथमावृत्ति १००० } बुद्धान्द २४९६ { मूल्य - ७५
शुभ सं. १०७३
विक्रम सं० २००९

मुद्रक—
श्री जोरगणेश प्रेस. लिमिटेड,

समर्पण

जित परिशुद्धगु थेरवादि सासनया

उपसम्पदात्वं प्रदानयानावि-

ज्याह्य परम पूजनीय श्री

ऊः चन्दि मालाम-

हास्थविरयाद्दे

पावुत्तम

कमल

स ।

प्रकाशकया निवेदन

श्रीपूज्यपाद प्रज्ञानन्द स्थविरया आपालं परिश्रम द्वारा तयार
जगु ख 'अनागत वंश' धैगुषफू पाठक पिनि न्होने तय्हय दुगु ज़िगु
बगू तःधंगु अहो भाष्यस्त्रः ।

वस्पोलया धुगु परिश्रमे जि आपालं कृतज्ञ सम्भेजुया च्वने ।

ख सफू दिवंगत जुया बिज्यापि अनन्त गुणदुपि तदिमां-तदिन्वा
तथा माता-पिताया पुण्यस्मृती अप य यानागु जुल ।

जिम्ह तदिन्वा श्री-ईश्वरसिंह जु १९२४ पौष शुक्ल ८ सज्जन्मजुया
२८-४-२००८, सुथे ६॥ बजे परलोक जुया बिज्यात ।

जिम्ह पूज्य पिता श्री-पञ्चवीरसिंह जु १९४१ माघ कृष्ण १२
स जन्मजुया १३-६-२००८ न्हिनेधिया ११ बजे जित ख लोकेत्वता
दिवंगत जुया बिज्यात ।

जिम्ह तदिमां श्री-हेलथकुं १-२-२००७ बहनि ११॥ बजे परलोक
जुया बिज्यात ।

अपशोच ! क्लिप्तक शर्भेतया पालन पोषण याना, तः धिक याना
बिज्याइ अनन्त गुणवती जि माता श्री-लक्ष्मीयकुं ४-८-२०००,
सोमवार खुनुहे जित अनाथ याना यनत्वता वस्पोल मेगु लोके
बिज्यात ।

आः ख धुगु "सर्वदानं धम्मदान जिनाति" धका कनातगु
उत्तमोत्तमगु पुण्य वना जि माता-पितादि सकलया दुक्कडुना,
मुखावती वासलायुमा ! ख जिगु अन्तिम प्रार्थना जुल ।

श्री युक्त योगवीर सिंह बज्राचार्य
ल० पु० गावाहाल डोल, वनबहाल ।

नम्र निवेदन

“ बहुजन हिताय बहुजन सुखाय ” भगवान् बुद्ध ४५ दँ तक
सदुपदेश विद्या विख्यात । गुगुकि (रागरस्ता नदकलन्ति तमो ह्यध्वेन
आबुट) अत्यन्त गम्भीरगु महाकुक्षमगु मिथ्याभिमानि तेषं भङ्गना
च्वंगु । वउगु सदुपदेश बाङ्गाक विचाय ना खतधारा भूत, भविष्य वत-
मानया हे खँ खः । वहेमध्ये ‘भगवान् बुद्ध’ निमोधारामे विद्याना च्व-
वहे गौतमि महारानीं प्रदानरागु चीवर अजित स्थविरं ग्रहणयाना
काल । अञ्ज भिक्षुपेनि खलवल खँजुत । उगुहेबारे संखानिवारणार्थ
यःमह शिष्य सारिपुत्र यात कृतापूर्वक कनाविद्यात । गुगुकि अजित
स्थविर अनागते “मैत्रीय तथागत” ज्वीमहत्तः घैगु । तर थ्व सकृती
उल्लिखक भङ्ग, मिथ्याव सम्यक छुटेछुटे याना स्वेसेकेगु निर्वाण प्रार्थि
दुक्खं मधोपि सज्जन पिसं स्वे योग्यतागु सेमेगुनं छुंमति संग्रह जुया
च्वंगु दु ।

खजा लोके वत मान वादिक परलोक व पूर्वजन्म माने मयापिनं
गुलि गुलि देकु । वगथे धावा-आः एक वागु खँमखु । न्हापा भगवान्
पिनि पालेनं अनापि दहेदु आः नंदु, लिपानं दैगुहे जुयाच्वन । छाया-
धावा लोके सकलधां चित्तसमानता मखु । गथे मस्त व ज्ञानं पूर्णपिं !
मस्तेग स्वभाव नय्मते धाःगुहे नयु लिपा तच्चोगु रोगादि दुक्खज्वीका
खवयाच्वनी । हानं उगु रोग शान्ताय करुणा पूर्वक वासः नकःवपि
वैद्यराज तेत, न्होने लाक्कनं धायु वास नेमखु धका म्हुतुप्वाः नं कत्तिका
तयु । अथवा उपकारक तेत, शत्रु भापाच्वनी ।

वगथे २-यथायं ज्ञान बुक्के मज्झिगु ज्ञयानिस्ति ख; धायंहे ज्ञानं
पूर्णपिं विचार बानपिसं जक सज्जन पिनिगु सदुपदेश तथा वासवागु
गुण लुभंका च्वनी ।

(III)

अथेहे उक्त कनातगु आदि मध्यान्तेसं कल्याण ज्वोगु अपालं
गुणोपकारयुक्तगु अनागतवंश थुगु सफूज्जर्षा पाठक पित्त दश नयाके
धका मति तयाच्चनागु तांदत छुथाय् (परपटि बद्धामे जीविक) धाथ्येतुं,
संयोग बम् गुग्गुलुः श्री युक्त योगवीर सिंह वज्राचार्य जुया शुभ लोचनं
खंका साहेता विद्या विज्यागु ज्ञयानिम्ति गुग्गुलुः 'वर्मा भाषां' चवया
तगु यात-म्हीगु मातृभाषां अनुवाद याना व सकल पाठक वर्ग पिनि
न्होने तय्फत। पूर्ण विश्वास हुकि उम्ह दाताया उपरे सकल पाठक वर्गपि
सदा मित्रता तथा कृतज्ञ जुयाच्चनो ।

अथेहे जिनं यःगुपाखे उम्ह सुविचारक दातायात धन्यवाद मन्व्यूसे
चनैमफु। कारण वस्योल यागु साहेताहे जिनं अपालं पुण्य साधन
याय्दत। धयातगुनंदुकि लिखिष्यन्ति, लिखापये ध्यन्ति, धरयि
ष्यन्ति, वाचयि ध्यन्ति इत्यादि। थुके नापनाषं भित्तु बुद्धबोध व
श्रामणेर सुदर्शनादि आयस्मान्पित्तनं हार्दिक धन्यवाद। अमिसनं थुगु
पुस्तक अनुवाद यानागुत्री अनालं साहेता न्यगुदु।

अन्तस थुगु पुस्तक प्रकाश याना विज्याम्ह दाताया गुगु शुभका-
मनाछः 'उगुकामना याकनं हे पूर्ण ज्वीमा ।

पाठक गणपिके पुनर्वार जगू प्रार्थना थ्वखः कि थ्व सफुती जिगु
लेखेनं, छापेयापिनिनं द्रुगु, द्रुग्गु पाखे ध्यान मतस्ये मुख्यनं गुग्गुलु
दुक्खंछुटे ज्वीकैगु (तथागतोपदेश) ज्ञान यातहे खंके धैगु अनन्त
आशादु।

श्री सुमंगल विहार
ललितपुर, नेपाल ।

—श्री ऊः प्रज्ञानन्द भिक्षु

५ - ३ - २००९

अयमंगल पाठे कनातगु अनुसार सचित्र छाः स्वया (बिज्याहुँ) दिस्
अति ध्यान तथा सम्यक् दृष्टि कना ।

महा जयमङ्गल गाथा

बाहुं सहस्र मभिनि, धितत सायु धन्तं
गिरि मेखलं उदित धोर, ससेन मार।
दानादि धम्म विधिना, जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥१॥

मारातिरेक मभियु, जिज्ञत सन्धरत्तिं,
घोरं पनालवक मक्ख, मथद्ध यक्खं।
खन्ती सुदन्त विधिना, जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥२॥

नाला गिरिं गजवरं, अतिमत्त भूतं,
दावग्गि चक्क मसनोव, सुदारुनन्तं।
मेत्तम्बु सेक विधिना, जितवा मुनिन्दो
तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥३॥

उक्खित्त खग्ग मतिहत्य, सुदारुनन्तं,
धावन्ति योजनपथं गुलिमाल वन्तं।
इद्धोभि सङ्गत मनो, जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥४॥

कत्वान कटुमुदरं इव गम्भिनीया,
 चिञ्चाय दुष्ट वचनं, जनकाय मज्जे ।
 सन्तेन सोम विधिना, जितवा मुनिन्दो,
 तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥५॥
 सच्चं विहाय मतिस, चकवाद केतुं,
 वादाभि रोपित मनं, अति अन्ध भूतं ।
 पञ्चा पदीप जलितो, जितवा मुनिन्दो,
 तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥६॥
 नन्दोपनन्द भुजगं, विबुधं महिद्धिं,
 पुत्तेन थेर भुजगेन, दमापयन्तो ।
 इन्द्रपदेस विधिना, जितवा मुनिन्दो,
 तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥७॥
 दुग्गाहदिट्ठि भुजगे, न सुदूट हत्थं,
 ब्रह्मं विसुद्धि जुतिमि, द्वि वकाभिधानं ।
 आणा गदेन विधिना, जितवा मुनिन्दो,
 तं तेजसा भवतु ते, जयमङ्गलानि ॥८॥
 एतापि बुद्ध जयमं, गल अट्ठगाथा,
 यो वाचको दिनेदिने, सरतो मतन्दी ।
 हित्वान नेक विविधा, नि चुपइवानी,
 मोक्खं सुखं अधिगमे, यथ नरो सपञ्जो ९

(३)

१-भावार्थ-गुह्यखः 'गिरिमेखल' नांजुया च्वंहा किसियाया नाना प्रकारया शस्त्रास्त्र ज्वनाच्चंगु सहश्र बाहु धारण याना-वह्म, अत्यन्तंहे घोर भयंकर मूर्तिह, मारसेना सहित यानावोह मारयात, मुनिराज जुया विज्याकह भगवान बुद्ध दान पारमिता यागु पुण्यबलं विधि पुर्वक त्याका विज्यात । उह मारयात त्याका विज्याकह तथागत यागु तेजानु भावं जिमितनं जयमंगल ज्वीमा ! ।

२- हानं उक्तमार नाप संग्राम जगु समयया सिनं नं अधिक स्वंगु प्रहर रात्रितक घनघोरं हे संग्राम याना च्वंहा घाल्ये हे ग्यानापुस्ये चोह भयङ्करमूर्ति, गुह्यसयागु प्रहार यात, साधारण पिसं सहायायफैगु असम्भव । थुजोह दुष्टह 'आलवक' धैह यक्षयात, मुनिराज श्री शाक्य सिंह क्षाप्ति पारमितायागु बलं नम्रता पुर्वक विधियाना दमन यानाविज्यात । उह आलवक यक्षयात, त्याका विज्याकह तथागत यागु तेजानुभावं जिमित नं जयमंगल ज्वीमा ! ।

३- हानं बनाग्नि समानं- विजुलि समानं- चक्र समानं प्रचण्डह सुरापान (अमल) नकाहह नालागिरि गजवर- किसियात तथागत मैत्री रूपी जलं शेचन याना विधिपुर्वक दमन याना विज्यात । उह नालागिरि किसियात, त्याका विज्याकगु मैत्रीयागु अनुभावं जिमितनं जयमङ्गल ज्वीमा ! ।

४- हानं खड्ग पाछाया वोह, भयङ्करं ग्यानापुसे चोह छगु दमंहे स्वंगु योजन तक ब्वांवनेहुह, मनुष्य पिनिगु पचि-यागु मालादेका कोखायातह, अंगुलि माल धैह चौरयात,

(४)

मुनिराज सर्वज्ञ बुद्धं, ऋद्धियागु बलं दमन याना विज्यात । उह
अंगुलिमाल यात, त्याका बिज्यागु ऋद्धियागु आनुभावं जिमितनं
जयमङ्गल ज्वीमा ।।

५- हानं त्वाक प्वाथे सोत्थना गर्भिनीयागु भेष धारण याना
वोह्य दुष्टह्य 'चिंचमाण' धैह्य मिसांवया, तथागत धर्मीपदेश
यानाचोंगु थासे परिषद् पिनिगु न्होने तथागत यागु इज्जत बरबाद
याय्गु कामनां, बांमलागु दुष्ट वचन ल्हागु (मच्चा नाय्कूगु) यात,
श्री शाक्यमुनिं शान्त-शुद्धगु विधिद्वारा त्याका विज्यात । दुष्ट
चित्त जुयाच्चंह्य-चिञ्चमाण यात, त्याका बिज्यागु प्रभावं जिमितनं
जयमङ्गल ज्वीमा ।।

६- हानं यथार्थगु सतयात, तोता, असतवादी जुया, सत-
यातनं असत् धका विश्वासयाना परजन यात दवाड याय्गु
चित्त धारण यानाचोंह्य तच्चतंहें मूर्खह्य सच्चक परित्राजक यात,
मुनिराज बुद्ध भगवानं प्रज्ञारूपी शस्त्रद्वारा त्याका विज्यात ।
सच्चक परित्राजक यात, त्याका बिज्यागु तेजानुभाव जिमितनं
जयमङ्गल ज्वीमा ।।

७- हानं नानाप्रकारया तचोगु ऋद्धिवलं सम्पन्नह्य, ऋद्धिहे
दुसानं विचार मदुह्य अभिमानी 'मन्दोपनन्द' धैह्य नागराज यात,
दमन याय्या निंति भगवानं स्थविर मीङ्गलायन यात मामागु
उपदेश यानाः थगु ऋद्धियागु बलं विधिपूर्वक दमनयाना
विज्यात । मन्दोपनन्द नागराज यात दमन याना विज्यागु
ऋद्धि बलानुभावं जिमितनं जयमङ्गल ज्वीमा ।।

८ हानं तच्चोतंहें मिथ्यादृष्टि जुया, तच्चोतंहें विषधारीह्य सर्प

(५)

समानं प्रज्वलितह, महान् ऋद्धि पराक्रमनं दुह, बक ब्रह्मराज
यात, विष (मिथ्या) विनाशो वीगु ज्ञानरूपी भैषज्य द्वारा विधि
पूर्वक शान्तयाना दमन याना बिज्यात । बक ब्रह्मायात दमन
याना बिज्याह तथागतया ज्ञानयागु तेजानुभावं जिमितनं जय-
मङ्गल ज्वीमा ! ।

९- श्व गुगुखः बुद्ध जयमङ्गल गाथा व्यापुयात गुह्य व्यक्ति
अलसि मचासं सदानं उद्योगयाना पाठ यागुउह्य व्यक्तियात अनेक
प्रकारया भय उपद्रव शान्तज्वी, तथा अन्ते मोक्षपद प्राप्त याय्
फुह्य जुई । “(छगुखं पुरुषार्थि लोक जनपि ! यदि रूप यौवनं
सम्पन्न जुया व खं, सः यं तथा शक्ति समर्थ दुर्थेतुं अतएव धात्ये
दुखं मयोगु खतधासा सम्यक् ज्ञानं खंकाव श्व निगु, प्यंगु
जन्महे सम्पूर्ण दुखं मुक्त जुया वनेगु विचार याय्माल ।

यदि निगु, प्यंगु जन्मने दुखं मुक्त जुयावनेगु इच्छा मदु
निगु ज्ञान-दान, शील, भावनादि उत्तमोत्तमगु पुण्य साधन
यानाव लिपा (अनागते) उत्पत्ति ज्विज्याह्य, मैत्रिय, तथा-
गतया पालेजा अवश्य मेव वरूपोल यागु धर्माभूत पान यानाव,
श्व गुगुखः घनघोरगु भवदुखं मुक्त ज्वीफेमा ! धका प्रार्थना
याय्गु स्वया बिज्याय्माल)” तर गुलिसिनं नं धाय् फुकि-
मैत्रिय तथागत गुगु अवस्थाय् उत्पत्ति जुया बिज्याई ? धका ।
शुगुखं यात भगवान् गौतम तथागतं बांलाकंहे स्पष्टरुतं भविष्य-
वाणि आवा जुया बिज्यागुदु; स्वयादिसं ‘अनागत वंस’ भति बां-
लाक कष्ट मचास्ये ।

—[=0=]—

नमो तस्स भगवतो अरहतो

सम्मा सम्बुद्धस्स ।

मेत्तेय्यो उत्तमो रामो	पस्सेनदी कोसलो भिभू ।
दीघसोनिच चण्डनि	सुभो तोदेय्य ब्राह्मणो ॥
नालागिरि पल्लेय्यो	बोधिसत्ता इमेदस्स ।
अनुक्कमेन सम्बोधिं	पापुणस्सन्ति अनागते ॥
मेत्तेय्यो नामजितोच	रामोच रामसम्बुद्धो ।
कोसलो धम्मराजाच	धम्मसामि भिभूबुद्धो ॥
नारदो दीघसोनिच	चण्डनि रंसि मुन्नितथा ।
सुभोदेव देवसोच	तोदेय्यो नरसीहको ॥
तिस्सेनाम धनपालो	पालिलेय्यो सुमङ्गलो ।
एते दस्स बुद्धानाम	भविस्सन्ति अनागते ॥

तदर्थ-परमोत्तम जुयाच्चंह मेत्रिय्य बोधिसत्त्व, रामराजा, पसेनदी कोसलराजा, अभिभूदेवता, दीघसोनि नांजुयाच्चंह राहु असूर चण्डनि ब्राह्मण, सुभमानवक, तोदेय्य ब्राह्मण, नालागिरि किसि, पालिलेय्यक गजराज, श्वद्धिह बोधिसत्त्वपि ज्ञां क्रमानुसारं अनागत काले सर्वह ज्ञान (सम्बुद्ध) पाखे ज्ञथनीयु जुल ।

(७)

अजितस्थवीर जूसां-मैत्रिय धयाह बुद्ध जुई, रामराजा राम
सम्बुद्ध जुई, पस्सेनदी कोसल राजा-धम्मराजा बुद्धजुई अभिषु
नांजुयाच्चंहा देवराजा-धम्मसामि बुद्धजुई । दीघसो निधयाह
राहु-असुर-नारद बुद्ध जुई, अथेहे चण्डनि ब्राह्मण रंसीमुनिबुद्ध
जुई, तोदेय्य ब्राह्मण-नरसीह बुद्धजुई धनपाल किसि तिस्स धयाह
बुद्ध जुई पालिलेय्यक गजराज-सुमंगल बुद्ध जुई, थ्वथुलि झिगुनां
जूसां अनागत काले झिहबुद्ध ज्वीपिनिगु नांजुल ॥ थुगु खँ गनच्च
ना आहा देका बिज्यागु धासा- सर्वज्ञ जुया बिज्याकह “गौतम
तथागत” जूसां (राजगिरि) वेलुवन) विहारे बिज्याना च्वंगु
बखते, अजात शत्रु राजाया, महारानी काञ्चनदेवीया गर्भे
प्रतिसन्धि च्वनाव झिला दस्यैलि राजकुमार जन्मजुल । उहा
कुमारयात अजित धका नाम प्रसिद्ध जुल ।

अजित कुमारया परिवार न्यासह राजकुमारपिं दयाच्चन ।
झिबुद्ध यागु अवस्था जुस्यैलि अबुह अजात शत्रु राजाजूसां
तथागत याके अंश (दायद) प्राप्तयाना ‘काय्माः धका थव पुत्र
यात मागुखँ न्यंकल । न्यंके धुंका अनेनेगु भोजन अष्टपान, चीवर
बस्त्रादि, दान दातन्य वस्तु अपा आपालं ज्वंका-हानं वेलुवन
विहारपाखे वनेगु मार्गयातनं सुवर सप्फायाका बांलाक छाप्पे
धुंकाव सल, किसि, रथ, पैदल, मंत्रि, भारदार, महाजन,
ब्राह्मणादिपिं सहित न्यासह राजकुमारपिसं चाःउयेका अजित
कुमार वेलुवन विहार पाखे स्वया न्याःवंगु जुल । कथःथ्ये
विहारे थ्यस्यैलि याय्माक दान प्रदान यानाव तथागत याथायू
मअजित (चूडाकर्म) जगुजुल ।

(८)

गुह्यखः अजित कुमार अत्यन्त अपालं तिष्ठणु प्रज्ञा ज्ञानं
पूर्ण जुया च्वंन ज्ञयानिन्ति अजित स्थविर धका लोके प्रख्यान्त
जुल । छन्हुया दिने तथागतं अजित स्थविर यात सम्बोधन
याना, राजगिरिनगरं कपिल वस्तु महानगर पाखे बिज्याना,
निग्रोधारामे च्वना बिज्यात । उगुहे समयेस प्रजापति गौतमि
महारानीज्जसां तथागतयात सुवर्ण वर्ण चीवर प्रदान याय्धका,
मने श्रद्धाचित्त उत्पन्न यानाव अत्यन्त भिगु ह्याउंस्ये च्वंगु सुवर्ण
चूर्ण चाय् स्वाक छ्याना, सुवर्णया गमला देकेवी धुंका, थिक्क
ज्वीक मिलेयाय् धुस्येलि, गौतमि महारानी कपाय् पुसा व्हाःतं
ज्वना महोत्तमगु कपाय्मा बुयावेमा धका सत्य अधिस्थान याना
प्यगुखः । समय जुस्येलि कपाय्मा बुयावल; उगु कपाय्माया
स्वां (लाडरे स्वां पाय्फो) उकियागु फलया वर्ण माणिक समान
जुया च्वन । गुगुखः कपाय् सयावस्येलि गौतमि महारानी
स्वयं थःगुल्हातंहे खाना कयाव सुवर्ण यागु भाज्जने तथा थःगु
व्हातिहे कपाय् ल्यया (ज्यापु लिक्का) कपीः तुला, सुवर्ण सूत्रका
देका अपालं मसिनु ज्वीक 'का' प्यने धुस्सेलि, बांलाक शुद्ध-
रूपं थाज्या थाय्सह "थाज्याकःमि" सःता-भोजन, अण्ड
पानादि ध्योः, साख नके त्वंके याना; वस्त्र अलंकारं तीकात्र
थाज्या थाय्गु कारखानाय् नं श्रीखण्ड चन्दन हलाः झिह, ज्यामि-
तेत थातं तथा थाकुगु वखते हाक हिसापं १४ झिप्पकु, व्याहि-
सापं ७ न्हेकु दुगु कापः छथान न्हुकल उगु कापः ज्वाला ज्वाला
थीगु 'तस्'-तिन्खा समानं अत्यन्त शोभाय मानगु जुयाच्वन ।
ज्ञानं मेगु छथान्नं अथेहे थाना न्हुकेधुंका, उगु कापः निथान
यातं सुवर्ण (माणिक) यागु वत्ताय् तथा, सुगन्ध माला दि पुष्प-

(९)

धूप ज्वना शुगुखः चीवर दुगु सुवर्ण वत्तायात छुयैले तथा,
नानाप्रकारया दानवस्तु ज्वंका ध्वजा पताकादिब्वेका शाक्यराज
कुमार कुमारिणी न्यासहास्ये चाउयेका निग्रोधाराम पाखे स्वया
न्याः वंगु जुल ।

उगु बखते तथागत जूसां गथे तारा गणपिसं चाउयेका
प्याहा वल्ल पूर्णचन्द्रमाखः, अथेहे भिक्षुसंघपि अपासेनं चाउ-
येका खुगू प्रकारया रश्मि त्वता सुवर्ण बुद्धासने विराजमान
जुया च्वन ।

गौतमि महारानी सहित निग्रोधारामे थ्यसेलि तथागत
याथाय् पाच्छिपाक च्वना, पश्चाद्ग प्रणाम् याय् धुंका श्री तथागत
यागु अत्यन्त श्री शोभाय मान् तथा जाजोत्यमानं तेज थिना च्वंगु
खनाव प्रसन्न पूर्वक सुवर्ण (माणिक) यागु वत्ता चाय्का, सुवर्ण
वर्णचीवर निपू ल्हाति ज्वना थथेधका विनितयात-भगवान् ! खुगू
प्रकारया महा श्री भाग्यं सस्पन्न जुया बिज्याकहा तथागत छल्पोल
हेखः । छल्पोल यात धका भाःपा जि, स्यवकिं स्वयं थमहे शुद्ध
रूपं थानाहयागु थुगु चीवरयात छल्पोलं अनुकम्पा तस्ये ग्रहण
यान्ना कयाबिज्याहुं ।

उगु बखते छपु चीवरयात तथागतं ग्रहणयाना कयाबिज्यात
मेगु छपु चीवर भिक्षुसंघ पित्त प्रदानया धका आज्ञाजुया
बिज्यात । “गौतमि महारानीया धासा तथागत यातहे प्रदान
याय्गु इच्छा जुयाच्वंगुख ।” अथेजूसानं तथागतं निकु स्वक
तकनं संघपित्त प्रदानया (संघे दिन्नं सहफलं) भिक्षुसंघ
पित्त संघदान थानागु महोत्तमगु फल प्राप्त ज्वी, धका भया
बिज्यात ।

(१०)

गौतमि महारानीं तथागत यागु वचन यात (उलंघन याय् मछाला) स्वीकार यानाव सुवर्ण वर्ण चीवर छुपु भिक्षुसंघ पित्त प्रदान यागु वखते गुपिखः ८० चय्हा महास्थविर पिसंनं हानं मेपिं भिक्षु पिसंनं ग्रहण याना काय्मछाःगु जुल ।

उगु अवस्थाय् मैत्रिय बोधिसत्व जुयाच्चंहा अजित स्थविरं भिक्षुपिनि द्धवीचवनाव थथेधका विचार याना स्वत कि- सर्वज्ञ तथागत “चिरिमां” गौतमि महारानी यात अपालं महोत्फल प्राप्तयाके मागुया कारणे थथे आज्ञा जुया बिज्यागु खः धका सीका, पुरुषोत्तम जुयाच्चंहा बोधिसत्वं जूसां सिंहाराज समानं भतिचाहे कम्पमान् मजुस्ये उगु सुवर्ण चीवर यात ग्रहणयाना कागुजुल ।

उगुवखते भिक्षुपिसं कलवल (हैला खैला) याना वं वैत, वं वैत, खँ ब्हाना जुलकिं- गुगु चीवरजा चय्हा महास्थविर पिसंनं काय्मछागु, हानं मेमेपिं भिक्षुपिसंनं ग्रहण याना काय्मछाःगु; उगु चीवर यात साधारण भिक्षु छह्रस्पें ग्रहण याना काल धका ।

उगु कल बल शब्दयात तथागतं तायाव सकल परिषद् पित्त (स्वया बिज्याय्गु दस्तुरं) स्वया करुणा पूर्वक सकलया मति संसय जुयाच्चंगु यात निवारनार्थ, भिक्षुपित्त सम्बोधन याना बिज्यात । भो, भो भिक्षुपिं ! थुहा भिक्षुयात साधारण भिक्षु हिसापं खँल्हा-य मते, थुहाभिक्षु मेपिमखु ‘बोधिसत्व’ दसपारमीता यात पूर्णयाना वयाच्चंहाखः । गथे सुपाचं त्वपुया च्वंहा सूर्य्य, हानं सिमिनौनं त्वपुया च्वंगु बुलुमि; अथेहे मनुष्य लिङ्गं पूर्णजुहा जुयाव अनागत काले मैत्रिय्य तथागतज्जी कथा आज्ञा जुया-

(११)

बिज्यात । पुनर्वार आनन्द स्थविर यात सम्बोधन यानाव
तथागत यागु पिण्डपात्र कायूके छोया बिज्यात ।

आनन्द स्थविरं चतुर्मुहाराज पिसं प्रदान यागु 'सि' प्यतकि
दुगु मणि यागु पिण्डपात्र कया हयाव तथागत यात लवलहाना
बिल । तथागतं पाल्हाती द्योनेतया आकाशे त्वता (व्नेका)
छोया बिज्यात । व उगु पात्र जूसां अनन्तगु चक्रवाल पाखे
चाःह्य वंगुजुल ।

उगु बखते चय्हा महास्थविर पितनं, हानं मेमेपिं भिक्षु
पितनं गुगुखः त्वता छोया बिज्यागु पिण्डपात्र यात कयाहकिधका
अन्हेयाना बिज्यात । अन्हेयाना बिज्यासानं मेपि सुछह स्पेनं क-
याहेगु समर्थ मद्याव, लिपा अजित स्थविरया त्वाःस्वया, जिं त्व-
ता छोयागु पिण्डपात्र कयाहकि धका अन्हेयाना बिज्यात । अजित
स्थविरं तथागत यागु बचन यात सिरोपर याना, वन्दना प्रणाम
यानाव आकाश मार्ग पिण्डपात्र माःवंगु बखते तत्क्षणेहे पिण्डपात्र
लाना हयाव गनखः तथागत बिज्याना च्वंगु अनहे थ्यंकवल ।
थ्यंकालि थःत प्राप्तजुगु सुवर्ण चीवर जूसां तथागत बिज्याना
च्वंगु गन्धकुटी पलङ्कासनया च्वे, इलां प्यनाव प्रदान यात ।
प्रदान याय्धुंका थव इच्छानुसार-थयेधका प्रार्थना यातकि,
तथागत यात जिं, थ्वइलां प्यनाः प्रदान यानागु पुण्यया प्रभावं
लिपा जि, तथागत ज्वीगु समये, सत्तरत्नं पूर्णजुया च्वंगु 'लु'
वहयागु मालाकार, हानं नानाप्रकारया हेरा, मोति मणि माणिक
नीर, पण्णा, पुष्पराज आदि पूर्णजुया अलंकृत जुयाच्वंगु,
झिनिगु योजन दयाच्वंगु विचित्र अनोथागु सुशोभाय मानगु
[लां] उत्पत्ति ज्वीमा ! धका प्रार्थना याय्धुस्पेलि तथागत याव

(१२)

पञ्चाङ्ग प्रणाम याना, थःत योग्यतागु आसने फ्यतुना च्वन ।

उगु वखते भगवान् तथागत मुसुक हिला बिज्यात । तथागत हिला बिज्यागु खनाव धर्मया भण्डागाड जुया च्वंह आनन्द स्थविरं थःच्वं च्वनागु आसनं दना वन्दना प्रणाम यानाव, गुगुखः तथागत हिला बिज्यानागुया कारण कृपापूर्वकं स्वयं जमित आज्ञादेका बिज्याहुं धका प्रार्थना यात । आनन्द स्थविरं प्रार्थना यागु न्यना, श्रीखण्ड, चन्दन तथातगु सुवर्ण वत्तायात चाय्केबले गुलिजक मधुर सुगन्ध वासवैगुखः, अथेहे वस्पोल तथागत यागु म्हुतुप्वाः चाय्का सकल परिषद् पिसं ताय्देक गुह्यखः आनन्द स्थविर यात थथेधका आज्ञाजुया बिज्यात । आनन्द ? थुह अजित धयाह भिक्षुजुसां थुगुहे भद्रकल्पे आर्य्य मैत्रिय्य सम्मा सम्बुद्ध, तथागतज्वी, धका भविष्य वाणि आज्ञादेका बिज्यानाव निरोध समापत्ति पाखे प्रवेश जुया बिज्यात । निरोध समापत्ति दना बिज्यासैलि, धर्मसेनापति जुयाच्वंह सारिपुत्र स्थविरं जूसां भिक्षुपिनिगु आसय यात सीकाव लाहात जोजलपा आदरपूर्वक वन्दना याना तथागत याके थथेधका बिन्तियात- अजित स्थविर गुगु अवस्थाय गजागु भावाकार हिसापं मैत्रिय्य तथागत जुई ? जमित अनुकम्पा तस्ये आज्ञादेका बिज्याहुं धका । थुगु प्रार्थनायात न्यना, तथागतं सारिपुत्रयात, थ्व थुगु 'अनागत वंस' धयागु भविष्य वाणि आज्ञादेका बिज्यात ।

मैत्रिय तथागत गुगु समये उत्पत्ति ज्वी धका धासा, जि तथागत परिनिर्वाण जुयाव ताःकालं बितेज्वी धुं कुस्यैलि न्यागु लोपज्वीगु हिसापं लोपजुई । छुछु धासा, -मार्ग फल लोपज्वी १, आचरण लोपज्वी २, त्रिपिटक लोप ज्वी ३, संघपिं लोप ज्वी ४

(१३)

जातक लोप ज्वी ५, । सारिपुत्र ! जि परिनिर्वाण जुयाव
 दोछि दँ दत धायव चतुपटि सम्भिदा प्राप्त अरहन्त भाव देफैमखु,
 अनंलि दोछि दँ दत धायव अनागामि० । अनंलि दोछि दँ दत
 धायव सकदागामि० । अनंलि दोछि दँ दत धायव सोतापत्ति
 मार्ग फलतकनं प्राप्त यानाकाय् फैमखु । छगु मेगु भिक्खुनी
 बिभङ्ग अठकथा ग्रन्थे थथेधका कनातगु दुकि-पत्ति सम्भीदा
 पत्तोहि वस्स सहस्सं, सुक्ख विपस्सणेहो वस्स सहस्सं,
 अनागामीहि वस्स सहस्सं, सकदागामीहि वस्स
 सहस्सं, सोताप नेहि वस्स सहस्सन्ति, एवं पञ्चव-
 स्स सहस्सानी। “सज्जन सुविचारकपिं ! थुके कनातगु अनु-
 सारं स्वेवले तथागतया शासन वच्छिजा थ्यनहे धाय्माल,-आजा
 मेमेपिं मनुमखु पिसंथे- ज्ञानिजनपिसं मिखा तिसिनाव आलशि-
 जुया च्वने मजिल, थःथगु शक्ति समर्थ क्यनाहया दियमाल ।”

अनंलिपा अन्तिमे पाराजिका प्यंगूयात जक पालन यागु ।
 पाराजिका ४ प्यंगूयात पालन याइपिं, भिक्षु पिनिगु समयनं
 दोछिदं च्वनाच्वनी । उगु वखते दकसिवे लिपा अन्तिम यागु
 समये भिक्षुछह जूसां शील शिक्षाविनाश जुयाव जीवनाश जुया
 वस्येलि थुकियात आचरण लोपजुल धका धाई ।

परियति लोपज्वी धयागु गथेधासा क्रमानुसारं काल विते
 जुयाव ताःकालं दस्येलि, हीनजाति-मिथ्यादृष्टि राजा पिसं
 सद्धर्म पालन याइमखु, अत एव खंकेनं फैमखु, नाना प्रकारया
 दोसारोपन यानाव सद्धर्म यात वास्ता याइमखु । सद्धर्म पालन
 याना च्वंपिस्तनं प्रशंसा याइमखु । गुह्यखः राजां सद्धर्म पालन

(१४)

मयास्यैलि, मन्त्रि, सेनापति, अमात्यादि पिसं पालन याइमखु ।
 मन्त्री सेनापति पिसं पालन मयास्यैलि देश नगर ग्रामवासी
 पिसं पालन याइमखु । अथेया कारणे कथःनं झ, झं पाप बढे
 जुयावःबांलाक बखत बखते जलवृष्टि ज्वीमखु, जलवृष्टि मजुस्यैलि
 बालि भिनिमखु, बालि मभिस्यैलि, दायक पिसं दान वस्तु दान
 प्रदान याइमखु, दान प्रदान मयास्यैलि भिक्षुपिसं शिष्यपित मदत-
 साहेता याय्गु तथा शासन उन्नति वृद्धि याय्गुयात याय् फैमखुगु
 जुल । लिपा ज्वीगु बखते परियति (दुर्बल) हीन जुयाव हापा
 लाक-‘पठान’ शास्त्र लोपज्वी । अनंलि यमक० । (अनंलि त्रिपी-
 टक० ।) अनंलि अंगुतर निकाय० । अनंलि कथावत्थु० । अनंलि
 पुद्गलप्रज्ञप्ति० । अनंलि विभंग० । अनंलि मज्झिम निकाय, खुद्दक
 निकाय, दीघ निकाय० । अनंलि विसन्तर जातक० । अपण्णक जातक
 इत्यादि लोप ज्वीगुजुल । केवल प्यंगूपाद मात्र बाकि दयाच्चनी ।

लिपायागु समयस सद्धर्मे श्रद्धा प्रसन्नह राजा छहस्येनं
 सुवर्ण मुद्रा, दोलछि पोःचिना किसिया ह्ये नया व गुगुखः
 तथागतं देशना याना बिज्यागु (प्यंगूपाद दया च्वंगु) * छगु
 श्लोकया अर्थ कने फुह्य यात सुवर्ण मुद्रा दोलछि बीगु धका
 (गथेखः धर्म सोण्ड राजार्थे) देश, देशान्तर प्यंगू दिशाय्सं
 चाःहीके छोगु । उगु हिसापं चाःहीके छोसानं ‘प्यंगूपाद’
 मात्रयागु अर्थहेनं कने फुपि ल्वीके मफयाव, गुगुखः दांपोः-
 सुवर्ण मुद्रायात लिततुं हया दुकायु । उगु बखते परियत्ति
 लोप जुल धका धाई ।

* अनिच्चा वत सहारा, उप्पाद, वय धम्मिनो ।

उप्पज्जित्वा निरुज्जन्ति, तेसं वृषसमो सुखो ॥

(१५)

लिपायागु काले रंगे याना तथागु थ्व. चीवर बस्त्रं पुनाया
 छु फलदै धका कोलाछि हाक छत्वाचा खुनाव छ्यँले, व्यता-
 लिये अथवा गःपते कखायगु ज्ञसानं, ल्हाःति, ज्ञसानं हिनाव
 स्त्री, पुत्र, पुत्रीपि पालन यायु । एवरूपं जाहान बच्चा पालन
 यायमागुया लागी, बुंज्या 'यायगु तथा अनेक व्यपार यायगु इ-
 त्यादि यानाव गः पते, हायपने, ल्हाती हिनातगु, गुगुखः चीवर
 (कुच्चा) बालाचा यात तथागतया चीवर धका भापा प्रदान
 यायु । अथेधका प्रदान यागु पुण्य फलहेनं असंख्य दुगुजुल ।
 (थथेधका जि, तथागतं देशना यानागु खः) ।

कथःनं लिपाज्वलिस्ये थुगु चीवर बस्त्रं हिनातयां छुयायगु
 धका, वन, जंगले वा झाले वांछोयु । सारिपुत्र ! थथे जुल
 धाय्व भिक्षुयागु रूपाकार दकं लोपजुल धका धाई। थुगु हिसापं
 न्यादोल वर्ष दत धाय्व जिगु शासन यात अगौरव, अनादर
 याइगु थासे लोपजुया वनी (अथवा तथागत यागु धर्म, देवलोके
 प्रज्वलित जुयाच्चनी) अनंली जिगु अस्थि धातु मनुष्यलोके,
 देवलोके, ब्रह्मलोके, नागलोके दयाच्चन । व उंगु दयाच्चक्र
 फुक्क अस्थिधातु महाबोधि मण्डपे (बुद्धगया) स जम्मा
 जुयाव--पुचमुना जिगु शरीराकारथे च्चकं प्रतिमा मुर्ति बने
 जुयाव यमक प्रातिहार्य यात क्यनी ।

झिदोलगु चक्रवाले च्वपिं देव, ब्रह्मापिं वयाव विरह जनि
 तगु शब्दयाना परस्पर खँज्वी; थौंया दिने दसबलं पूर्ण जुया
 बिज्वाकह्न सर्वज्ञ तथागत यागु अस्थि धातु परिनिर्वाण जुयु ।
 थनिं निस्ये लोके अन्धाकार मात्र जीगु जुल, धका बिलाप याना
 ख्या ख्या जुयु ।

(१६)

उगु वखते ज्योति रश्मि प्रकाश यानाव गन्धमादन पर्वते
विज्याना धर्म देशना यायु । देव, ब्रह्मापि लक्ष्मिछिग्र कोटि
प्रमाणं तरेजुयु । अनंलि तेजोधातु जलेजुयाव बाकि मदेक
निशेष जुयावनी । अबलेसंनिस्थे लोके ज्ञानान्धकार जुयु । ज्ञान
अन्धा जूगुया कारणं लोकपिसं जयाभावि हाला सना अकुसल
कर्माचरण, यानाहयु; मनुष्य पिनुगु आयुनं झ. झंहे हीनजुया
वनी ।

हापा सन्निद्धं, आयुदया च्वंगु क्रमानुसारं ग्वीदंज्वी,
चयदंज्वी, हयदंज्वी; पवरुपं छसिनिसें पाजुजुं ह्मिदंतककयागु थाते
थ्यनीगु जुल । उगु समये प्यदं, न्यादं दैगु अवस्थायहे
बिचार कर्मजुयु । न्हेदं, च्यादं दैगु अवस्थाय छ्य, छी खनी ।
अजागुहे मभिगु अवस्थाय अन्तराय, स्वंगु उत्पत्तिज्वी- छु छु
धासा दुर्भिक्ष-नेमख निगु अन्तराय १, रोगवीगु-रोगान्तराय २,
कातामार ज्वीगु 'शस्त्र'न्तराय ३, । श्वहे स्वंगु अन्तराय
उत्पत्तिज्वी ।

थुके मध्ये-नेमखना मृत्युज्वपिं प्रेतज्वनी । रोग जुया
मृत्युज्वपिं देवलोके उत्पत्ति ज्वनी । शस्त्रास्त्र द्वारा मृत्युज्वपिं
नर्के उत्पत्ति ज्वनी । सारिपुत्र ! उथाय् मनुष्य पिंके छुं बिचार
दैमखु पसुथे-प्रमादे लानाच्चनी । केवल (आहार, मैथुन, भय
निद्रा) श्वहे प्यंगु पाखेजक ध्यान तथा जुई । धर्म पाप छुं
वास्ता याइमखु । “(थुगुखे” जिके छगु बिचार लुया वलकि-
स्वंगु प्रकारया अन्तराय उत्पत्ति ज्वी धका कनातगु यात.
आपा अपालं बिस्तार ज्वीथे मच्चन । छायाधासा-थौं कने
भति भतिजक ज्ञसानं तथागत यागु शासन तथा सदुपदेश

(१७)

न्यनेगु दनि बलेहेजा, बुद्धो पदेश न्यने मयोपिं दयावल । हानं
 कर्मयात बिस्वास मयापिंनं आपालं खनेदया वेधुं कल । पवरुपं
 दिन प्रतिदिनहे अपालं परिवर्तन जुजुं वयाचवन । अथेहे मनुष्य
 पिनिगु (चित्तवृत्ति) बुद्धिनं झझंहे छहथे, छह चलाख जुजुं
 वयाचवन-गथेकि जे, यल, खपयापिं 'बाठतथे' आपायाना कत-
 पिंत घृणीत-घच्चाय्का थमं कया नैपिं खने दयावल । थःजक
 ने, दतधासा मां, बौ, दाजु, किजादि सुंनं धागु मखुत । परस्पर
 याक प्वाले (नुगले) चुपितयाः पखिं धस्वाका च्वंपिं
 आपा खने दयावल । आः छु ? धात्थेहे परस्पर स्याना, पाला,
 'ला, नैगु यात गुलिसःहे बिस्तार ज्वी, प्यदो, खुदो वर्षहे
 मालिथे मचवन ।"

लिपा बिश्वकर्मा देवता वया, थःगु बल छत्थुज्वीक खबी
 हाय्का उपदेश बियु तथा सम्झे याकयु-भो ! भो ! मनुष्य
 गणपिं ! थ्व मनुष्यलोके अपालंहे पाप बढे जुल । अथेया कारणे
 थनिंहे नु दत धाय्व मनुष्यपिनि थवं थहे गथे-स्ये, फे, दुगु,
 चलातेत स्याना, स्याना नया जगुखः अथे हे मालपा-
 स्याना पाला नयाजुयु । छगु त्वलं, मेगुत्वले वने जीमखु, वं वैत
 धं वैत, बलंफुया सहियाना काता मारयाना भक्षयायु । यदि उगु
 भयं बचेज्वीगु इच्छा दुपिनि न्हेनुतक यात, नसा ज्वना पर्वते
 कापी, सुरंगे, मनुत नापमलाइगु थासे याक, याक सुलाचवं
 हुं । न्हेनु बितेज्वीका तिनि प्याहावा धका, बिश्वकर्मा देवतां
 करुणा पूर्वक उप देश बियु । व उगु उपदेश व्यगुयात राग,
 द्वेषे रत्तजुया च्वंपिं पसुथेजापिं अभिमानितेसं बिस्वास याइ-
 मखु । गुलिं गुलिं झांडुपिं विचारबान् पिसं बुझेजुया काइकि-

(१८)

श्वमानवकं धाःगु खँ, धाथेनंखेफु धका न्हेनुतकयात नेगु,
त्वेनेगु, आहार ज्वना पर्वत सुरंगादिस सुलाच्चनी ।

उगुहे अवस्थाय दया माया मतस्ये, थवंथः हे वंवैत,
वंवैत परम्पर घाटक याना छह, छह दतले ज्वना, ज्वना त्या,
त्या, खा, खायायु । केवल-लाव कँ, जक सकभिनं पुरे जुया-
च्चनी । अनं लिपा तः च्वतं जल वृष्टिजुया व कँ, ला, श्रुतक
शरीर जम्मां च्वीकयनी । उगु वखते गुपिन्दः पर्वतादि सुरङ्गं
सुलाच्चपिं मनुष्यत, तीजक प्याहावया स्ववैगु वखते मनुष्यपिं
छहहे मखनाव ख्या, ख्या विलाप याना जुयु । लिपा उखँ थुखँ
सुलाच्चपिं, छुं भति बाकि दुपिं मनुष्यपिनि धर्मसंवेग उत्पत्ति
जुयाव “पञ्चशील” नियम यात पालन यानाहयु । उगु वखते
अतेनेगु (मिं भिंगु वृष्टिजी) सुभिक्ष जुयावयु । (थुगुखँ सज्जन-
वर्गपिसं आपालं ध्यानतया स्वे योग्यञ्च) ।

शील नियम पालन यानाहगुया प्रभावं द्विदं दुपिनि सन्तानया
न्योःदं आयु वृद्धिजुया स्वानाध्वने दयु । न्योदं दुपिनि सन्तानते
पीदं आयुदयु । पीदं दुपिनी सन्तानते, चयदं आयुदयु ।
एवरूपं शील पालन यानाहगुया प्रभावं शं शंहे हासि कथनं
आयुवृद्धि जुजुं असंख्य वर्ष (अनगिन्ति) थ्यंकनं आयुवृद्धि
जीगुजुल । अमिसं कुशल कर्महे जक यायु ।

उगु समये मनुष्यपिनि दुक्ख धयागु गथथे धका बुझे
जीमखु- सीमखु । थुगुहिसापं मनुष्यपिनि पुस्तां पुस्ता (परंपरा)
अपालं वितेजुयावनी ।

लिपा हानं पुण्यकर्म मयास्ये प्रमादजुयु- तसर्थ हानं श्शं
आयु क्षयजुजुं कहा वयाव लक्खछिदं आयुजीगु समयेस

(१९)

मनुष्य पिनि मिसात देवकन्या समानज्वी । मिजंतनं देवमुत्र
समान जुई । थःथपिनि प्रेम प्रितिदुपिं स्त्री । पुरुष पिनि उत्सव
यात्रायाना विवाह कर्म यायु । हानं देश नगरनं अत्यन्त शोभाय
मानगु देवलोक समानज्वी । झिन्ही छको, बाछी छको चान्हे
वाचातिले जक भूमी (ओजा) 'झा' थाहाँवेक जल वृष्टिज्वी ।
उगुबखते स्वंगु, अन्तराय दयु । स्वंगु अन्तराय धयागु थथे-
जा, यागु रसं काइगु रोग १, नेमयोगु रोग २, न्ह्यो, जक वैगु
रोग ३, थुलि सिवाये मेशु प्रकारया रोग दैमखु ।

सारिपुत्र ! अजागु अवस्थाय हाक हिसापं झिनिगु योजन,
व्या, न्ह्येगु योजन दयाच्वंगु केतुमती महानगरे थुलि उलि मदेक
अपालं अपा, सल, किसी, रथ सैन्य आदि (सत्तरत्न) चक्रवर्त्तं
सम्पन्न जुयाच्वंह संख थका नां जुया च्वंह चक्रवर्त्ति राजां
शत्रुतेत दमन याना, अथवा बोधयाना राजाजुया च्वनी । नगरे
छचाख्यरं सत्तरत्नं युक्तगु पक्खालं चाउयेकाव, ज्वाला ज्वालां
तेजप्याहावयाच्वनी । हानं गुह्यखः चक्रवर्त्ति राजायागु पुण्या
नुभावं उत्पत्ति जुयावगु विचित्रगु देव विमान समानगु बालाक
ताउर्ति मिखाँ स्वयाच्वनेहे मफुगु ज्वाला ज्वालां तेज प्याहावया
च्वंगु-गुह्यखः हापा महा पनादराजा च्वनाच्वंगु, विश्वकर्मा
देवतां देकाव्यूगु. अपालं ताजागु, व्या, हिसापं छगुत्या योजन
दयाच्वंगु सत्तरत्नं भरेयानातगु प्रासाद भवन उत्पत्तिज्वी ।
उगु प्रासादे संख चक्रवर्त्ति राजा सुखपूर्वक भुक्तमान याना-
च्वनी ।

केतुमति नगरया छचाःख्यरं शोभाय मानगु पुष्करणी
दयाच्वनी । उगु पुष्करणीस न्यागु प्रकारया पलेस्वां च्याव

(२०)

भग मग सुगन्ध वासवया च्वनी । उगु नगरे छ्वाख्यरं जुजुया
 उद्याने जातं जातया स्वानं पूर्णजुयाव अत्यन्त शोभायमान ज्वीक
 ह्या च्वनी । केतुमति नगरया दश्वीनं देशया ध्वाका प्यख्ये सनं,
 प्रासादया गिर्दा पक्खा पतिकं कल्पवृक्ष बांलाक उत्पत्तिजुई ।
 उगु कल्पवृक्षस ह्याउं, वाउं, तुयु, ह्यासु, वचुगु, हानं रंगिचंगिगु
 दिव्य बल्लालंकार यातनं, हानं मनुष्य लोके उत्तमोत्तमगु× बने
 ज्वगु बल्लालंकार यातनं, हानं मनुष्यलोके ने. त्वनेयोग्य योग्यतागु
 सुस्वादिस्तगु खाद्य, भोज्य, अष्टपानादि सुस्वादिस्त धाकनं
 कल्पवृक्षेस सया सया, यखाया च्वनी । देशया ध्वाका प्यख्ये सनं
 आनन्द न्हायापुस्ये च्वंगु सुवर्णशालानं उत्पत्ति जुई । उगु समये
 (स्वंगुऋतुनं) तांन्वगुनं मखु, चिकुगुनं मखु, सदानं समानता
 जुयाच्वनी । नदिनं.... समान स्वरूपं न्हायानाच्वनी, भ्यतनाः
 दैमखु परिशुद्ध निर्मलज्वी ।

सारिपुत्र ! उगुसमये मनुष्यपिसं कल्पवृक्षेस उत्पत्ति ज्वगु
 अमृतरसं युक्तगु दिव्यओजा समानगु आहार यानाव श्री खण्ड
 चन्दन सुगन्धं, लेपन यानाव, मणी, माणीक यागु कुण्डल हीरा,
 मोतियागु माला ल्हाते, तुती न्हाय्गु, अंगु, पायो आदि हानं
 काशि देशे बनेज्वगु, बहुमुल्य वंगु बल्लयातनं मनुष्य पिनि आभ-
 रण अलंकारं तियाव नानाप्रकार यागु देव वाद्ययाना, तुरियादि
 पुया, सुखानन्दनं रसरंग याना च्वनी ।

सारिपुत्र ! झिदोल योजन दयाच्वंगु जम्बुद्वीप जूसां त्राय-
 त्रिस देवलोक समानंजुई । मनुष्य पिसं नक्षत्र उत्सव मेला
 भरेयाना देवता पिनि उत्सवर्थेहे लहर बाजियाना ह्विता जुयु ।

× काशिराज देशे-खोमदेशे-कोटुम्ब राजदेशे

(२१)

उगु समयेस शिखुगु असंख्यव लक्खछिगु कल्पतक स्वीगु
 पारमिता, पञ्चमहा परित्याग, तथा त्रिचर्या, पूर्णयाना वगु फुककं
 सञ्चययाना (मुंकाव) तुसित देवलोके उत्पत्ति जुयाचनंह
 मैत्रिय बोधिसत्व यागु पुण्य प्रताप तथा गुण वर्णन सकमनं
 प्रख्यान्त जुयाचवंगुया कारणं झिदोलगु चक्रवाले च्वनाच्वपिं
 देवता पिसं, बोधिसत्व यात मनुष्यलोके जन्मजुया बुद्धत्व
 प्राप्तयाना लोक उद्धार याना विज्याहुं धका प्रार्थना यायु । उगु
 बखते पञ्च महा अवलोकन हिसापं स्वयाव तुसित देवलोकं
 कहावया केतुमति राजधानिस संख चक्रवर्ति राजाया हितैषि
 पुरोहित, अत्यन्त विचारवान् राजाया अनेनेगु ज्या, खेंसनं अति
 बुद्धि बीसह गुह्यखः सुब्रह्मा धका नां प्रसिद्धह ब्राह्मणया पत्नि,
 ब्रह्मवतीया गर्भे-आषाढ पुणिमा खुनु प्रतिसन्धि च्वनी । हानं
 झिच्यागु कोटि परिवार देवतापिनं तुसित देवलोकं कहा वयाव
 केतुमति राजधानिहे जन्म जूवैगुजुल । उगु समये झिदोलगु
 लोकधातु कम्पज्वी । बोधिसत्व प्रतिसन्धि च्वना झिलादस्येलि,
 ऋषिपतन भृगदावने जन्मजुई । अजित कुमार धैगु नाम प्रसिद्ध
 ज्वी । अजित कुमारया नापनापं जन्मज्वीपिं, पासापिं झिच्यागु
 कोटि दयाच्वन । वक्रुकं आमात्यपिं हे जकज्वी । अजित कुमार
 यात लौकिक सुख सम्पत्ति भोग याकेत सत्तरत्नं भरेजुया च्वंगु
 ज्वाला ज्वालां तेज प्याहावया च्वंगु, ताउतिं मिखां स्वया च्व-
 नेमकुगु अत्यन्त शोभायमानगु प्रसाद प्यंगु उत्पत्ति जुई । छगु
 छगु प्रासादे कथा न्हेक न्हेक दयु । छकू छकू कथाय् मणी
 माणिकं युक्तगु नवरत्नं भरेजुयाच्वंगु पलङ्क न्हेगु न्हेगु, स्वेत
 छन्न न्हेगु न्हेगु । हानं अनेनेगु उन रेशम, मखमलं शुनातःगु

(२२)

पल्लव, खाता, मेघ न्हेग न्हेग दयु । छग छग प्रासादे सतरत्नं
 युक्तगु सुवर्ण घट प्यंग, प्यंग उत्पत्तिज्वी । छगः छग सुवर्ण
 घटया म्हुतु चक्का छग योजन दयु । जाः हिसापं के, पृथ्वी
 कचाय्कहे दयाचवनी । सुवर्ण घट, छगः छगयात कल्प
 वृक्ष खुमा, खुमा उत्पत्तिज्वी । छग छग प्रासादे सुवर्ण रत्नं
 अलंकृत याना, च्वजा ज्वनाच्वं पिं न्हेदोलह (छद्दन्त) गजवर
 पिसं चाउला चवनी । ह्मछम्हं अलंकृत यानातः पिं बलाहक सिन्ध-
 व(सलं) साय्कातगु न्हेसःगु रयनं उत्पत्तिज्वी । छग छग भवगे
 जाति कूलवंस हिसापं उत्तम जुया च्वं पिं, रूप यौवन आदि
 न्यागुलिं सम्पन्न जुयाच्वं पिं, देवकन्या समानपिं रत्नमय अलं-
 कारं तियाच्वं पिं सखिजनपिं, झिखुदोलहसं चाउलाचवनी । छग
 छग भवने नाट्य गीत, वाद्य, तुरिय प्वीगुली अत्यन्त निपुन
 जुयाच्वं पिं, अत्यन्त सुशोभायमान मनोहर जुयाच्वं पिं परिशुद्धगु
 जातिकूले जन्मज्वं पिं न्हेदोल नाटकित दयु ।

सारिपुत्र ! अजित कुमारया पटरानी ज्वासां चन्द्रमुखी
 धैगु नांजुई । चन्द्रमुखि महारानीया सखिजनपिं अपा स्यनं
 चाउयेका शीलव्रत नियमा चरणं पूर्णजुया चवनी । खुगु प्रकारया
 दोषं रहित ज्वी, न्यागु गुणांग लक्षणं सम्पन्नज्वी; अत्यन्त
 रूपवति देव, मनुष्य लोकेनं दुर्लभ जुयाच्वं ह्म स्वस्वं स्येमगाः-
 ह्मज्वी । चन्द्रमुखी महारानीया शरीरे श्रीगण्ड, चन्दन बास
 घ्याचवनी, शरीरयागु रश्मि झिनिंकृतक प्रकाश जुयाचवनी ।
 शरीर अत्यन्त नरम मखमल समानं नायिस्ये चवनी । ग्हापा
 अपालं कुशल पुण्ययाना वगु फुक्कं सञ्चित जुया अन्तिम भविक
 जन्म जुयाचवनी । चन्द्रमुखी महारानीया पुत्र ' ब्रह्म बद्धन

(२३)

नांज्वी । गथेखः राहुल कुमारथेहे अरितम भविक यागु जन्मजुई ।

सारिपुत्र ! उहा अजित नांजुया च्वंह बोधिसत्व जूसा गुगुखः प्रासादे देवपुत्र समानंहे सुवर्ण रत्न, मणी माणिक अलंकृत याना, चन्द्रमुखी महारानी प्रमुखं सखिजनपि अपास्यनं चाउयेका देवराज यागु दिव्यसम्पत्ति समानगु सुखभोग यानाच्वनी । उगु समये अजित बोधिसत्वया शिखुगु असंख्यव लक्खछिगु कल्पतक पुरेयाना वगु पुण्य सस्मार जाग्रित जुया वगुया कारणे, जम्बुद्वीपे च्वनाच्वं पि सकलयां खलबल जुयाव गथे त्रायत्रिस देवलोके कोलाहल जगुखः, (हानं सुधम्मा देव उत्सवखः) अथेहे कोलाहल मचेज्वी । हानं सम्पूर्ण लोकधातुस दया च्वंगु श्री शोभा मंगल धाक पुचः सुना बोधिना तगुथे जुई ।

हानं संख चक्रवर्ति राजा सहितं त्रयचयादोल राजापि, मैत्रिय बोधिसत्व यायाय वनाव थथेधका प्रार्थना यागु भोदेव ! छल्पो- लया कार्यकर्म छुछु याय्मागु खः जिमित आज्ञादेका, अहे याना बिज्याहुँ धका ख्वास्वया च्वनी । उगु बखते अजित बोधिसत्वं धार्मिक-जित स्यवा चाक्कि याय् तत्पद जुयाच्वं पि, तथा कार्य कर्म याइपि अमात्य गणपि शिच्यागु कोटि सहितं अपालं सल किसि, सैन्य सेनापति दयाच्वन, छिपि मोलहुँ थः थगु थासे सुबिस्ता साथं च्वनाच्वं धका धायु । उगु हिसापं अपालं अ- संख्य पारमिता पुरेयाना वगुया अनुभावं अजित राज कुमारया प्यंगु प्रासादे लौकिक श्री सम्पत्ति यात इच्छा नुसार सुख भोग यानाव, शिदोल वर्ष बितेज्वी धुं कालि, चन्द्रमुखी महा- रानीया ब्रह्मवदन राजकुमार जन्मज्वी । उगु बखते तथागत पिनिगु दस्तुर अनुसार उद्याने चाःहू वनिगु अवस्थाय् (जरा,

(२४)

व्याधि, मृत्यु, (भिक्षु) महा निमित्त प्यंग्वात खनाव, स्वर्गसमानं
 सुखभोग याना च्वंगु गुगुखः प्रासादे आनन्द मतायाव विरक्त
 जुया (महाभि निष्क्रमन) गृह त्याग यानावने धका विचार
 यायु । उगु विचार यागु यात संख चक्रवर्तिराजां सीकाव मन
 आनन्द न्यायिदुस्ये च्वंकेया लागी अपस्सरा समानपि अत्यन्त
 परम सुन्दरी रुप यौवनं सम्पन्न जुय, च्वंपि चयप्यदोलह नाटकि
 तेसं गनखः बोधिसत्व च्वना च्वंगु प्रासादे फयांफछि बांलक
 मन मोह ज्वीगु हिसापं नाट्य गीतयाना महान उत्सव याना च्वनी ।
 उगु प्रकारं उत्सव मङ्गल याना च्वंगु समाचार यात, देश विदेशे,
 ग्राम निगमे, त्वलत्वले च्वंपि राजकुमार, कुमारीपि, साहु महाजन
 सहितं अपाल लोकजन पिसं सीका सुगन्ध पुष्पमालादि ल्हातिं
 ज्वना छ्वाख्यरं च्वाउला च्वनी । सकल लोकजनपिनि परस्पर
 खँखँना जुयु - यौजसां अजित कुमार (महाभिनिष्क्रमण) गृहत्याग
 याना प्याहा बिज्याई धका खलबल कोलाहल जुई । आकाशे
 च्वंपि देवदेवता पिसं भारी सभा मण्डल मुना सुगन्ध पुष्प-
 मालादि ल्हातिं ज्वना पूजायाना हयु । हानं झिदोलगू चक्रबाले
 च्वंपि देव, ब्रह्मापिसं छत्र, ध्वजा, पताकादि ब्वेका लुँ, वहयागु
 तायु हला बोधिसत्व बिज्याना च्वंगु प्रासादे तच्चतं जलवृष्टि
 ज्वीगुथ्येतुं श्री खण्ड, चन्दन सुगन्ध पुष्पादिवृष्टि यानाव तनं
 तँ, सकभिनं पुरेजुया च्वनी ।

सारिपुत्र ! उगु समये पहाड पर्वत धैगु दैमखु, भूमि
 मैदान-समतल जुया माथं वना च्वनी । मैत्रीय तथागतया आयु
 लक्खछिदँ दयु, मैत्रीय तथागतया ह्मधिक च्यूकु दयु, मिन्ना-
 फूसि न्याकु दयु, ह्म तुप्पाः न्याकु दयु, हाय्पं व्या, न्याकु दयु,

(१५)

तुतिपालि हाकः झिकु दयु, तुतिगौन्नां निर्ये पुलितक न्यीःकुदयु
 उगु बखते साधारण मनुष्य पिनि हाधिक पीःकु दयु । एव रुपं
 मनुष्य पिनि सम्पूर्ण अंग प्रत्यंग मैत्रिय तथागतथा बच्छि बच्छि
 जुयाच्चनी । नकतिनि बृह मचाया हाधिक न्याकु दयु, सम्पूर्ण
 अंग लक्षण पूर्ण जुया सुन्दर शोभायमानपि जक जुया च्वनी ।
 कापिं, ख्वाज्पिं, लंगरा, धुसि, लाता, पाक, कुष्ठरोग, घोडि,
 पाण्डुरोग, न पुंसकादि व अङ्ग अपूर्णपिं दैमखु । मैत्रि बोधि
 सत्वयात पुत्र पत्नि सहितं न्हेदोल नाटकि कन्यापिं तथा चाकर
 वाकर अपालं परीवार पिसं चाउलाच्चंगु प्रासाद छगुलिं
 आकाशे थाहावनाव हंसराज व्वया वनीथ्ये व्वयावनी । बोधिसत्व
 प्यहा बिज्याइबले नाप नापं वनेगु इच्छाज्पितक यात सकलें हे
 बोधिसत्व यागु ऋद्धिबलंव, हानं संख चक्रवर्ति राजायागु
 आज्ञाचक्रद्वारा, हानं देवता पिनिगु अनुभावंनं आकाश मार्गं
 हेजक नाप नापं व्वयावनीगु जुल । ब्रह्मराजं स्वंगु योजन दयाच्चंगु
 स्वेतछत्रं कीकावनी, सकराजं ख्वीकु हाकगु दाहिने संख जोना
 साधुकार बिया ल्यु ल्युवनी, सुतवं देवपुत्रं च्वामो ज्वना वना
 च्वनी, तुसित देवपुत्रं माणिक यागु पंखाज्वना वनाच्चनी,
 पञ्चसीखं देव पुत्रं विनाज्वना वनाच्चनी, चतुर्महाराज प्यह्मेसीनं
 तलवार ज्वना वनाच्चनी । निगूलकखव पीदोलह्य यक्ष सैन्यपिसं
 शस्त्रास्त्र ह्यति ह्यतिज्वना वनाच्चनी । भूमीच्वपिं देव कन्यापिं
 आकाशे च्वपिं, देवकन्यापिं अपासेनंनं रत्नयागु स्वांधकि ज्वना
 वना च्वनी । असुर देवता पिसं गीत गाना यानाव देवता पिनि-

(२६)

गुह्यजा ज्वनावनाचवनी । देवराज पिसं माणिकं भरेजुया च्वंगु
 चिलाख ज्वना वनाचवनी । गरुड पिसं सितार थाना वनाचवनी ।
 किन्नर पिसं गीत गानायाना वनाचवनी । गन्धर्व देवता पिसं
 देवता पिनि गीत बाद्य थाःगुया तालताले प्याखंहुया वनाचवनी ।
 थुगु हिसापं देव परिषद्, मनुष्य परिषद् पिसं चाःउयेका देवता
 पिसं उत्सव याना वनीगु शब्दनं, साधुकार बिया वनीगु
 शब्दनं, अपालं परिषद् पिसं प्रसंसा याइगु शब्दनं तथा
 ब्रह्मापिसं तालिबीगु (लापाथाइगु) शब्दनं छगुपाखंहि आकाशे
 गुंजाय मान ज्वीक, अत्यन्त सुशोभाय मानं आकाश मार्गनं प्रा-
 साद्वया वनी । वया वनाव “नागरूक्ख” बोधि मण्डप समिपे
 (आनन्द रमणी यगु भूमिफाते) कहावयाव, गुगुखः थः
 च्वंच्वनागु रत्नजरीत श्री मङ्गलं युक्तगु प्रासादखः उगुहे कथाय
 न्हेनुतक दुष्कर चरिया याइगु जुयाचवन । न्हेनु देकालि ब्रह्मा
 प्रदान यागु अष्टपरिस्कार ग्रहण याना, थःत थमं च्वाडकर्म
 ज्वी । उगुहे साथे राजा, महाजन, ब्राह्मणपि अपालं परिषद्
 पिनं च्वाडकर्मज्वी । च्वाडकर्म ज्वीधुंका चन्द्रमुखी महारानि
 प्रदान यागु छीर भोजन यानाव दक्खिन मोहरा पाखे नाग-
 वृक्ष-बोधिमण्डप सत्तिक वना सत्तरत्नं अलंकृत यानातगु
 खीप्यकुजाः दयच्वंगु, सुवर्ण बोधि पलंकया द्योने बज्रासन
 याना पुर्व लोकधातु पाखे स्वयं धुंकाव देव परिषद्, मनुष्य
 परिषद् पिसं चाःउयेका च्वनी । लिपा देवपुत्र मारयात त्याके
 धुंका, रात्रिया प्रथम यामे पुब्बेनिवास ज्ञान प्राप्त जुयु । दुतिय
 यामे (बाचातिले) दिव्वचक्खु ज्ञान प्राप्तजुयु । तृतिय यामे
 आसवक्खय ज्ञान प्राप्तजुयु । सूर्य उदय ज्वीवले चतुरार्य्य

(२७)

सत्य धर्मयात बुद्धेजुया सर्वज्ञ ज्ञान प्राप्त ज्वीगु जुल । पञ्च-
 मारयात जितेयाय् धुंका (अनेक जानिसंसारं--) उदान
 गाथा ज्वनी । बोधिवृक्षया आस पासे सप्ताह बितेज्वी धुंकालि
 ब्रह्मां प्रार्थना यागुयात स्वीकार यानाव ऋषिपतन उद्याने धर्म-
 चक्र प्रवर्तन याय्धका बिज्यायु । उगु बखते हंसपद (हंसपदा
 रत्न) समानगु चरण युगयात फयाकाय् भूमितः लं छचाख्यरं
 पलेस्वां उत्पत्ति जुगु । तःफोगु पलेस्वांया चक्रा स्वीकुदयु, चिकि
 फोगु पलेस्वां चक्रा न्यीःन्याकुदयु , उगु पलेस्वां मैत्रिय्य
 तथागत बिज्याईबले पलाः छ्युः छ्युथाय् तक्क फयकायु ।

आर्य्य मैत्रिय्य तथागतया शरीरं ताय्गसिमा पाय् त्यागु
 छवण्ण रश्मि, त्याः त्या प्याहावयव द्विदोलगु चक्र घालेसनं
 ह्मिनेनं मस्यु, चाहनेनं मसीक उज्वल जुया प्रकाश जुयाज्वनी ।
 केवल खा, हालीगु स्वयाव हानं सुथे द्वैगुस्वां, बहनी द्वैगु
 स्वां यात दाजेयाना । स्वया मात्र दिन, रात्रि हसीका लुमंका
 तयु । उगुरुपं रश्मि प्रकाश यानाव संकल लोकयात हीतयाय्या
 कारणे धर्मचक्र प्रवर्तन याइगु बखते मनुष्य परिषद पि जम्मा
 द्विगुगु योजन, देवपरिषद् पि जा चक्रवाल छगुलिं जाय्क
 अकनिष्ठ ब्रह्मलोक थयंक छस्वाजुया मुनाज्वनी । उगु अवस्थाय्
 मनुष्य पिसंनं ज्वनेमोक, देवता पिसंनं ज्वनेमोक, भिनं नेमफुगु,
 लंखनं (वानं) प्याय् मफुगु, धुलंनं गे मफुगु इलां ज्वां परि-
 निर्वाण मज्जतलंहे मैत्रिय्य तथागतया फुसे दिन रात्रि सदानंहे
 बांलाक स्थापित जुयाज्वनी । हानं वथ्ये हे सुनानं ज्वनेमोक
 सत्तरत्नं युक्त जुयाज्वंगु सुवर्ण गंचा, सुवर्णया वंगलसी हः
 पुष्पसाज आदि ना ना रत्नं भरेजुयाज्वंगु द्विनिगु योजन दया-

(३८)

च्वंगु किंकिनि जाल जूसां प्रथम धर्मचक्र प्रवर्तन यास्येनिसं
मैत्रिय तथागतया फुसे सदानं परिनिर्वाण मज्जतल्लेहे बांलाक
स्थापित जुया च्वनी ।

मैत्रिय तथागतं चतुरार्य सत्ययात देशना याना बिज्यायिगु
समय अपालं कोतान् कोटि मनुष्यपिं तरेज्जी । देवतापिंनं
लक्खछिगु कोटिमयाक तरेज्जी । पञ्चाभिजान प्राप्तजुपिं अपा
अपालं भिक्षुपिसं मैत्रिय तथागत यात चाउला च्वनी । उगु
बखते संख चक्रवर्तिं राजां सत्तरत्नं युक्तजुया च्वंगु विहार—
(प्रासाद) निर्मित यानाव तथागत प्रमुखं संघपित (चतुर प्रत्यय
दायक हिसापं जुया) प्रदान याथु । प्रदान याय्थुंका तथा-
गतया समिपेवना थःपिनि ल्युल्यु वयाच्वंपिं चाकर बाकरपिं
तथा जाति बन्धुपिं, राजा, रानी सहित सकल्लेहे एहि भिक्षु
यागु पद्धिहे जक प्राप्तज्जी । मैत्रीय तथागतं गुपिंखः उद्धार
ज्जी योग्य योग्यपिं देव, मनुष्यपिन्त तरेयाय्या निति बिज्यायु ।

मैत्रिय तथागतया माता ब्रह्मवर्ता बरुहुनी, पिता सुब्रह्मा
नांजुया च्वंल पुरोहित ब्रह्मण, मैत्रिय बोद्धिसत्त्वया महारानी
चन्द्रमुखी, पुत्र ब्रह्मवदन जुयाच्वन । जवपाखे च्वनीह अग्र
श्रावक असोक, देपापाखे च्वनीह अग्रश्रावक ब्रह्मदेव, स्यवा
चाक्रियाईह (उपचारक) सीह जुयाच्वन । अग्र श्रावकि निह-
पदुमव सुमना नांजुया च्वन । बोधिवृक्षया त्याः—गोल हिसापं
न्हेयेकु ७० दयु । बोधिवृक्षया कया गुकचा दयु । छगु छगु
कचाया च्वका हाक १२०; सच्छिव न्यीःकु दयु । बोधिवृक्ष
श्रीखण्ड चन्दन समानं सुगन्ध बास वया च्वनी । प्यंगुदिशा
छवाख्यरं द्विगु योजन तक मधुर सुगन्ध बास वया च्वनी

(१९)

उकियागु स्वांफो गाडियागु चक्का पायफोज्जी । उगु बोधिवृक्षस
 तथागत बुद्धपद प्राप्त ज्जीवले हैगु स्वां तथागत परि निर्वाण
 ज्जीका तिनि हायाबनी बोधिवृक्षया छ्वाख्यरं छगु योजन तक
 अनेनेगु जातं जातगु स्वांमा, सिमा हानं पञ्चरङ्ग यागु पलेस्वां
 आदि उत्पत्ति जुया सुगन्ध, सुस्वादिष्टगु पुष्प, फल, ह्या सयाव
 जवपाखें चाउला च्वनी । बोधिवृक्षया छ्वाख्यरं छगु त्या,
 योजन तकगु थासे सुवर्ण चूर्ण बालुकां पुरेजुया च्वनी ।
 बोधिवृक्षया प्यंगु दिशा छ्वाख्यरं रत्नमण्डप सुवर्णशाला
 उत्पत्ति जुयाच्वनी । आकाशे व्वयाज्जीपिं झंग-पंक्षित बोधि-
 वृक्षस ज्जी छालिमखु । फेवैगु बखतेनं बोधिवृक्षया हः, छह
 जकनं संके फैमखु । देव, मनुष्य ब्रह्मापिसं बोधिवृक्ष यात
 स्व रवं स्वेमगानां च्वनी । थुगु हिसापं अत्यन्त सुशोभाय-
 मानगु (नागवृक्ष) बोधिवृक्ष जुई ।

सारिपुत्र ! मैत्रिय तथागतया ३२ स्वीनिता लक्षण, ८०
 चय्ता व्यञ्जन जूसां छगुथे छगु बांवांलाक मिले याना तथात गुथें
 च्वंक ब्रह्मा णिनिया सिनं अधिक सुशोभाय मानजुया च्वनी ।
 मैत्रिय तथागत विहार याना बिज्याय्त् भूमि तज्याना, क्षिमिगु
 योजन दना च्वंगु सत्तरत्नं युक्त जुयाच्वंगु माणिक यागु पलंकासन
 मण्डप मध्ये उत्पत्ति जुई । हानं अत्यन्त सुशोभायमानगु स्वेत
 छत्रनं उत्पत्ति जुई । देवतापिसं ऋद्धिं देकातगु नाना प्रकारया
 छुं, वड्यागु पुष्पमाला, मणि, माणिकयागु माला भरे जुया
 च्वनी । हानं रत्नयागु त्वादेवा, देव, मनुष्यपिसं ज्याकेस्वाक
 स्वयम् हे जाज्वल्य मानं च्यानाच्वनी । हानं जातं जातयागु सुगन्ध
 पुष्पमगु मग्बास वया च्वनी । सुगन्ध पुष्प मदिक हे वृष्टि जुया

(३०)

ज्वनी। मण्डपया प्यकुनेसं स्वीकु, स्वीकुहाक दया च्वंगु 'गं'
 घानातयु। उगु 'गं' या शब्द चक्रवालया गिर्दा तकनं ताय्दयु।
 सत्तरत्नं अलंकृत यानातगु माणिकयागु पलंके विज्याना देव,
 मनुष्यपित धर्म देशना यायु, तथा भिक्षु प्रवज्या यायु। मैत्रिय्य
 तथागतया पारमिद्वारा प्रार्थना याना वगु जुयानिति, वस्पोल
 च्वनाविज्यागु मण्डपे ध्वजा, पता कादि अनेनेगु किं किनि-
 जाल सहितं, मैत्रि तथागत गन, गन विज्यात, अन अन ल्युल्य
 घना च्वनी।

सारिपुत्र! मैत्रिय्य तथागतं माणिकयागु पलंकासने च्वनाव
 धर्मदेशना याइगु वखते, झिदोलगु चक्रवाले सकभिनं ताय्दै।
 मैत्रिय्य तथागतं ह्याप) अतित तथागत पित विहार, धर्मशाला,
 पलङ्कासन, भोजन, चीवर, मैषज्य, सुगन्ध-श्री खण्ड, छत्र,
 ध्वजा, प्रदीव, पलेस्वां, किंकिनि जाल, इलां, पुष्पमालादि अनेनेगु
 गानाप्रकारं श्रद्धा चेतना प्रशन्न जुया दान पुण्य यानावगुया
 कारणं सम्पूर्ण लोके दया च्वंगु श्रीपेश्वर्य मङ्गल धाक मण्डपे
 द्वचिना तगुर्थे जुया च्वनी। मैत्रि तथागत यात दायकपिसं
 भोजनार्थ निमंत्रणा यायिगु वखते विज्याय्माल धासा गुगुखः
 रत्नमण्डप जूसां आकाश मार्ग वनाव दायक पिनि छ्येया द्वारे
 स्थीरजुया च्वनी। उगु मण्डपे घानातगु 'गं' यागु शब्द सकभिनं
 ताय्दयु। उगुवखते तथागत विज्यात धका देव, मनुष्य, नाग-
 पिसं भोजन प्रदानयायु। भोजन भपेधुंका पुण्यानु मोदना याइगु
 वखतेनं चक्रवाल छगुलि सकभिनं ताय्दयु। मनुष्यपिनि मति
 थः थ पिनिगु, गृहेच्वना धर्मदेशना याना विज्यागुर्थे च्वनी।
 ह्वानं अचिंत्य रूपं महान् आश्चर्यगु तथागतया श्रीशोभायमान

(३१)

यात खनाच्चंगुलिं तथागत याकेहे जक शरण वनीपि जुया पञ्चशीलादि कर्मस्थान भावना पाखे उद्योग बलयानाव मार्गे फल प्राप्त जीगु जुल ।

सारिपुत्र ! उगु समयेस मिथ्यादृष्टि तिर्थकर धयापि दैमखु । मनुष्यपिसं दस सुकुशल पुण्यक्रिया याना च्वंगुया कारणं, हानं शासन यात परिशुद्ध रूपं तिव बिया च्वंगुया कारणं देहान्त जूलिस्थे देवलोक, ब्रह्मलोके पाखेहे जक थ्यनिगु जुयाच्चन । उगु वखते यापि मनुष्यपिनि धन, जन श्री सम्पत्ति, परिवार, सुख ऐश्वर्य पूर्ण जुया च्वनी । धन्दा, सूर्ता, शोक, सन्ताप दैमखु, सुखपूर्वक जीवन हनाच्चनी । देवलोक समानजी ।

सारिपुत्र ! मैत्रिय तथागत ८० चय्दोल वर्ष दत्त धाय्व देव, मनुष्यादि सकल लोकपिन्त हितार्थ, तथागतया शासन स्वंगु लाखव चय्दोल वर्ष स्थापित यानालि (विपाक कम्मज रूप निशेष भावं) अनुपादिशेष परिनिर्वाण जीगु जुल । “निर्वाण धयागु निगु प्रकारया दयाच्चन (सलपादिशेष निर्वाण अनुपादिशेष निर्वाण) सलपादि शेष निर्वाण धयागु (आसव-कखय) तृष्णा क्षय जी धुंकुसानं गुगुखः पञ्चस्कन्ध यागु तोर शेष बाकि दयाच्चंगु यात धाई ।

अनुपादिशेष निर्वाण धयागु सम्पूर्ण पञ्चस्कन्ध सुधान्तं निशेष रूपं परिनिर्वाण, जुया बिज्यागु यात धाई ।” थुके छगु शिसं सिकातेमागु थ्वनंखः कि परिनिर्वाण जुया बिज्याय् धुंकुपि बुद्ध, तथागतपि, पुनर्वार जन्म जू बिज्याइ मखुत । लाय्धासा, गुगुखः जन्म उत्पत्ति जीगुया हेतु (तृष्णा) हे निर्मल जुया-क्षय जी धुंकुगु जुया निर्ति खः । यदि (आख-

(३२)

वक्त्रय) परिनिर्वाण जी धुं कुपि बुद्ध तथागतपि पुनर्वार जन्म
कावैतिनि धका सुनानं धापि दतधासा, अमिसं धार्थं यथार्थगु
अनित्य, दुक्ख, अनात्म भाव यात मस्युनिपि धका सीका
काय्मागु जुल ।

अनंलि मैत्रि तथागतया शासन स्वंगु लाख व चय्दोल
तक चले जुयाच्चनी । तसर्थ अचिंत्यय्य मैत्रिय्य तथागत यात
दर्शन याय्गु इच्छा दुपिसं=जि, तथागत यागु शासनेस
बांलाक दान, शील, भावना पाखे कसिस बलोद्योग याना
च्वनेमाल । जिगु ओवादोपदेश ग्रहण यानाव, तदानुसारं
आचरण यानाच्चपि तथा प्रव्रजित जुयाच्चपि, अथवा सुंगुहं
तथागतया शासने द्वाहावेगु इच्छा दुपिन्त मदत साहेता बिया-
च्वपि । हानं पञ्चशील ग्रहण याना, अखण्ड त्रिरत्नयाके शरण
वना यथार्थ गुणानुस्मरण याना च्वपि । हानं जिगु शासनयात
विरस्थायि याय्या कारणे, स्थूप चैत्य, कर्मस्थान भावना
याय्गु गुफा, धर्मशाला, तथा चतुर्दिशा भिक्षुपित सांघिक
विहार देकाव सुरक्षित याना च्वपि । हानं बोधिवृक्ष पिना,
लःबिया भावभक्ति यानाच्चपि । हानं त्रिरत्नयाके शरण वना
च्वपिसं गनखः आवश्यक जुयाच्चंगु थासे, तुं, पुख्ख, बुंगा, जर्क,
तापु, देकाव सुरक्षित यानाच्चन धासानं । हानं त्रिरत्नयात छस
(कुसा) ध्वजा, पताक, सुगन्ध, पद्मपुष्प, प्रदिप पूजा-प्रदान
यापि । हानं भिक्षुपिन्त पिण्डपातिक भोजनादि चतुःप्रत्यय
प्रदान यापि इत्यादि उक्तक्रान्तगु वमोजिम दान प्रदान त्रिरत्न
पूजा भावभक्ति शील नियम पालन याना च्वपिसं आर्य मैत्रिय
तथागत यात अवश्य मेव दर्शन प्राप्तजी अतएव सद्धर्मावृत

(३३)

पान याय् दैगु जुल ।

सारिपुत्र ! कथःनं आर्य्य मैत्रिय तथागतया शासन लोप-
जुयालि (ताः कालं वितेज्जी धुंका) समय जुलधाय्व थुगु
भद्रकल्प नाशज्जीगु जुल ॐ । अवलेसं निसं छगु असंख्यय्य
कल्पतक बुद्ध, धर्म, संघ, धयागु नाम शब्द मात्रनं न्यने दैमखु ।

“थुयाय् लाक्क जिकेछगु बिचार लुलकि—(अप्पसन्नेहि नाथ
स्स सासने साधु सम्मते) धका आटा नातिय परित्राणे
कनातगुदु । अपाय् च्वतं भिगु उत्तमगु धका सज्जन बर्गपिसं
सम्मत यानातगु सुद्ध बुद्ध धर्म यात अथवा शुद्ध बुद्ध धर्म
मानेयाना च्वंपित, गुपिखः प्रचण्ड मिथ्या दृष्टि जुया च्वंपिं
देवता पिसंनं अथवा मेमे पिसंनं छाया अपाय् च्वतं थःथगु
भभिगु स्वभाव क्यनाव बेक्क मिखां स्वेमागु ? । थुगु भद्रकल्
छुं भति प्वाला पिलिं वयाच्चंगु बुद्धशासन लोपजुया वनधाय्व
हानं अनगिन्ति (असंख्य) कल्पतकनं बुद्धोपदेश न्यनेगु वा
दर्शन याय्गु मात्रनं प्राप्तज्जीगु मखुत— (बुद्धो बुद्धोति
घोसो अति दुल्लभ तरो का कथा बुद्धभावो—) बुद्ध

बुद्ध ! धका धाइगु शब्दयात न्यनेगु मात्रनं अत्यन्त परम दुल्लभजुया
च्वन धासेलि बुद्ध उत्पति ज्जीगु तथा बुद्धोपदेश न्यने धैगु
खंयात जा, छुजक धाय्गु ? गथेजक धाय्गु गुलिजक— गुथाय्
तक महा दुल्लभ धाय्गु ? जिजा वर्णन याना च्वनेफुगु मखुत,
सज्जन विद्वान जनपिसंहै थःथगु सुनेत्र चय्का मने गुणेयाना
स्वे माल धका कनातल । उगुवखते गुपिखः मिथ्यादृष्टित,
शुद्धबुद्ध धर्मयात स्वय्मयोपिनि थःथगु इच्छानुसार मिखा

ॐ मलेय ज्जीगु खं नेपालि महा जय मंगलपाठे स्वया दिसं

(३४)

तिसिना, थःपिनि योःयो थें सना च्वंसानं ज्यूहेज्यूनि । अपाय् च्वतं छाया् हथाया् चाय्मागु ? भति सहयाना च्वंसा देस मज्जीला ? ” छगू असंख्य कल्प बितेज्जीधुंका लिपा मण्डकल्प धयागुली निह्न तथागत उत्पत्ति जुई । उपि निह्नज्जसां (वर्तमान शाक्यमुनि तथागतया पाले) उत्तमो रामराजा धयाह्न व पसेनदि कोसल राजा निह्नजुया च्वन । उत्तमो रामराजा बुद्धज्जीगु बखते आयु परिमाण, ग्वींदोल वर्षदयु, ह्यधिक चय्कुदयु, श्री खण्ड-चन्दन बोधिवृक्ष जुई । उगु बुद्धशासन लोपजुल धाय्व, उगुहे कल्पे पसेनदि कोसलराजा धयाह्न धम्मराजा बुद्धजुई । उगुबखते आयु परिमाण न्यय्दोल वर्ष दयु, ह्यधिक ख्वीकुदयु, नागरूक्ख बोधिवृक्ष जुई । धम्मराजा संबुद्ध परिनिर्वाण ज्जीधुंका धाय्व उगु कल्प विनाश जुयु । हानंमेगु सारकल्प धयागु उत्पत्ति जुयु । उकेमध्ये अभिभू नांजुया च्वंहा देवराजा ज्जसां धम्मसामि संबुद्ध जुई । उगु बखते आयु परिमाण लक्खछि वर्षदयु, ह्यधिक चय्कु दयु (सालवृक्ष) बोधिवृक्षज्जी । धम्मसामि तथागतया शासन लोप ज्जीधुंका उगुकल्प विनाश जुस्येलि लक्खछिगू कल्पतक शून्य-कल्प जुयाच्चनी । अनंलिपा आपालं कल्प बितेज्जीधुंका असुर देवता, नालागिरि किसि, पलले किसि, तोदेस्य ब्राह्मण इत्यादि छसिं कथःनं बुद्ध ज्जीगुजुल, धका भविष्य वाणि आज्ञाजुया बिज्यात ।

पुनर्वार सारिपुत्र स्थवीरं थुगुकथं प्रार्थना यातकि-भो तथा-गत ! आर्य्य मैत्रिय तथागतया दिन रात्री छुटे याय् मफेक रश्मि

(३५)

प्रकाश जुया च्वनीगु जूसां छु, गजागु पुण्य यानावगुया हेतु
 खः ? स्वयं जमिमत अनुकम्पा तस्ये आज्ञाजुया विज्याहुँ धका
 उगु प्रार्थना याःगुयात न्यना, तथागतं आज्ञा देका विज्यात
 भो सारिपुत्र ! अतित काले इन्द्रपथ नगरे गुह्य खः मैत्रिय बोधि-
 सत्व संख चक्रवर्ति राजाजुया च्वंगुखः । देश नगरया हाक
 हिसापं स्वीखुगु योजन दयाच्वन । उके ध्वाका प्यंगु दयाच्वन,
 ध्वाकापत्ति कल्पवृक्ष छमा. छमा बुया वयाच्वन । हानं तल्ला
 हिसापं न्हेगु तल्ला दयाच्वंगु अपालं ताज्जागु देव भूवन समानगु
 प्राशादे सुख भोग याना च्वंगुजुल । उगुहे समये तथा गत उत्प-
 त्ति जूगु जुयाचोन । लोके तथागत उत्पत्ति ज्वीगुयात (मसियाव)
 सीकेमागुया कारणे संख चक्रवर्ति राजां थजागु प्रार्थना यातकि
 बुद्ध. धर्म. संग्र धैपिं लोके उत्पत्ति जुल, फलानागु थासे विज्याना
 च्वंगुदु धका समाचार कँवल धासा वैत जिं, थ्वचक्रवर्ति राज्य
 सुधांत प्रदान याय्गु जुल, धका प्रतिज्ञा यानाव रत्नयागु स्वाँधकि
 ज्वना अधिस्थान यानाच्वंगु जुयाच्वन । लिपा तथागतय शिष्य
 श्रामणेर छह नगरे भिक्षार्थ चाहू धगुवखते संख चक्रवर्ति राजां
 खनाव उह्य श्रामणेर याके न्यन भो. मानवक ! छ सुखः
 मनुष्यला ? देवताला ?

श्रामणेरं—महाराज ! जित श्रामणेर धकाधाई ।

राजां—मानवक ! छन्त छुयाकारणे श्रामणेर धागु ?

श्रामणेरं—महाराज ! जिज्जसां त्रिरत्न सहितगु दसशील यात
 पालन याना च्वनागुया कारणे अकुशल कर्म रहितजुयाव श्राम-
 णेर धका धागुखः ।

श्रामणेरं धागु वचनयात न्यनाव राजांज्जसां जिं श्रामणेरया

(३६)

पादुकास बन्दना यायधका प्रासादया द्वार चायका हाबांगाया
वगुबखते पीति सोमनस्स उत्पत्ति जूगुया कारणे तुरन्तहे के
थ्यंवगु जुल । के थ्यने साथं तत्क्षणेहे गाडियागु घःचा पाय्
धंगु पलेस्वां निफोउत्पत्तिजुया राजायागु तुति निपा यातनं
फयाकाल । उगुहे पलेस्वाने न्हुयाव श्रामणेरया तुतिपाली
छ्योदिका बन्दना यानाव थथेधका वितियात ।

राजां-भो श्रामणेर ! लोके छपिहे जक तःधंलाकि ?
छपिया सिनं तः धंपि मेपि सुंदनिला ? ।

श्रामणेरं-महाराज ! जियासिवेनं महा उत्तम जुया
विज्याह्व जि, गुरु तथागत न्दनि ।

राजां-तथागत गन विज्याना च्वनले ?

श्रामणेरं-थुगु देशयानं झिनिगु योजन तापागु थासे
पुब्बारामे विज्याना च्वन ।

राजां-अथे जूसा तथागत विज्याना च्वंगु थासेहे जिवने बका
धयाव श्रामणेर यात चक्रवर्ति राज्य श्रीसम्पत्ति दकं छपिसं
भोगयाना विज्याहुं धका लःल्हाना (जल दानविया) राजगद्दी
विज्याका पुब्जानु मोदन यायधुंका, गनखः तथागत विज्याना
च्वंगु अनहेवने थका प्याहा वंगुजुल । छन्हु न्हिच्छि न्यासिवंबले
तुति पालि फों फोंगाना प्वाःगन । निन्हु वंबले तुति चुये मफुत ।
तुति पालिचुया वने मफस्येलि ल्हा, तिनं पुलिनं चुयावन ।
एवरूपं प्यन्हुति वंबले गवले जक तथागत याथाय् थ्यंकेफै ? धका
आय्नुया वल । न्यान्हु दुबले हानं वनेधका विचारयात । उगु
समये बुद्ध तथागतया दिव्वचक्खु जाणं झिदोलगु चक्रवाले
सुकभिनं स्वया विज्यानाव, संख चक्रवर्ति राजायागु कारण

(३७)

यात-“यथेधका खंका बिज्यात- संखचक्रवर्ति राजा जिथाय्
दर्शन यावेधका अपालं कष्टसिया वयाच्चन यदि अन वैथाय् लं
क्यनिह सुं छह मवन धासा, वजिथाय् मथ्यवंहे अवश्य मृत्युजुई।”

उगु वखते तथागत यागु मनया भावयात सुं छह महानु भाव
देवतांसीका गाडिवान् यागु भेष धारणयाना गाडि सहित उह
राजायाथाय् थ्यंक वगुजुल ।

राजां- भो, गाडिवान् बाज्या ! जिवनेत लं, चिलाव्यु ।

गाडिवानं- जि, लं, चिला वीमखु; छ गन वनेगु ! ।

राजां- जि, तथागत याथाय् वनेगुखः ।

गाडिवानं-छ, तथागतया थाय् वनेगु जूसा तथागत धैह जि
गुरुखः जि, छंत थ्यंकावी थुगुगाडि च्वँवा ।

राजां-तथागतयाथाय् थ्यंकावीगु खःसा असलहे जुल धका
गाडिस च्वनावन । उगु वखते सुजिता देवकंन्यां चक्रवर्ती राजाया
परिश्रम कष्ट जूगु खनाव दिव्य भोजन ज्वना गाडिवानयाथाय्-
वया धाल ।

देवकंन्यां-भो, गाडिवान् बाज्या ! थुगु भोजन यात माःसा
कयादिसँ ।

गाडिवानं-भो, मेजु ! जित जा आवश्यक मजू, तर गाडी दुने
महं मफुह छहदु वैत व्यु । देवकंन्यां भोजन चिया व्याहा
वन ।

हानं तुरन्त देवराज इन्द्रं, लः थल ज्वना गाडिवानयाथाय् वया
धाल

इन्द्रं-भो, गाडिवान् बाज्या ! थुगु लः थल माःसा कयादिसँ ।

गाडिवानं-भो, भाजु ! जित जा आवश्यक मदु, तर गाडिदुने

महामुह्य छहदु वैत व्यु । देवराजं वैत लः थल बिया
ल्याहावन ।

राजानं अत्यन्त पित्याक प्यासचाःगु जुयाव देवता पिस्
व्युगु भोजन नया; लः त्वनेदस्यैलि रोग व्याधि दक् हरण जुयाव
निरोगि जुल ।

कथः नं विहारया सत्तिक थ्यसैलि, राजायात गाडिवानं थाल-
आः छ, थनंतुं कहाँहुं । जि, माः थाय् वने धका राजायात कत
छोयाव, थः माथाय् वंगुजुल ।

गुह्यखः सर्वज्ञ तथागतनं विहारे दुने बुद्धासने शोभायमान
ज्वीक बिज्याना च्वन । राजानं अनंतुं कहाँ वयाव विहारे द्वाहाँ-
वंगु बखते तथागत यात दर्शन प्राप्तजुल । दर्शन प्राप्त हुस्यैलि
“मने थथे विचार ब्वीकल- धार्थेहे जिं, दिव्ये भोजन यानागु
द्वारामात्र तथागत यागु थुलि दर्शन याय्दुगुखः धका ”
तथागत याके प्रार्थनायात- भो, तथागत ! जित धर्म देशना याना
बिज्याय्गु यात, नाकं ताःहाक कना बिज्याय्मते छकूचा जक
कना बिज्याहुं । तथागतनं वैगु धित्तयागु आश्रय सीका पुण्य
पारमिता पूर्णयाय्गु यात कना बिज्यात । उगु उपदेश यात
भ्यनालि पुनर्वार बित्तियात ।

तथागत ! जित धर्म देशना थुलिहे गात क्षमायाना बिज्याहुं ।
उगु बखते सुं छहस्यै न्यनाकि छाप् छं छकूचा जक धर्म देशना
भ्यनागु ? धका ।

राजां उत्तर बिल- जित धर्म देशना आपाः कनाबिज्यात
धय् व जिके पूजायाय्गु सामाग्री दुगुमुख । अथेया कारणे
धर्म देशना छकूचा जक, जूसा, छुं भति पूजा याय्गुदु धका । थथे

(३९)

भ्रायधुंका मति चिन्तना यात तथागत यागु धर्मेनं महा तः
धंगुखः । तथेतुं जिगु शरीरांग मध्येनं 'छुयो' हे जक तःधंगु
जुया चवन । अथेया कारणे थ्व जिगु 'छुयो' हे पूजायाय् धका
(०) पूजा यानाव थथेधका प्रार्थना यात ।

थुगु पुण्यं जि लिपा तथागत ज्वीगुबखते, गथे छल्पोलं धर्म
चक्र प्रवर्तनादि याना बिज्यानागुखः अथेहे जिनं याय्फेमा । हानं
जिगु थ्व सीर, शरीर यागु रश्मिज्जुसां दिन, रात्रि सदानं हे सकभिनं
प्रकाश जुयाचवनेमा धका । थुगु हिसापं तथागत यात पूजायाय्
धुंकालि, देहान्त जुया वंगुजुल । एव रूपं दान, प्रदान यानाव
प्रार्थनायाना वगुया कारणं आर्य्य मैत्रिय तथागत ज्वीगु बखते
दिन रात्रि छुटे याय् मफेक रश्मि प्रकाश जुया चवनीगु जुल,
धका भगवान् शाक्यमुनि तथागतं- सारिपुत्र स्थविर यात
आज्ञाजुया बिज्यात ।

थुगु खेनं झीसं विचायाना स्वत घासा, तथागत ज्व बिज्याइ-
पिनि-केवल मेमेपिनिथे भति, भतिजक पुण्य पारमीता पूर्णयाना
गागुमुख । गुलिं तथागत पिनि ४, असंख्यव लक्खाछगु कल्प ।
गुलिं तथागत पिनि ८, व्यागु असंख्य ० । गुलं तथागत पिनि
१६ झिंखुगु असंख्य ० । पारमीता पूर्णयाना तिनि तथागत ज्वीकैगु
जुयाचवन ।

सज्जन महाजु भावपिसं बांलाक प्रज्ञा ज्ञानं विचार याना स्वया
(दिसं) बिज्याहुं । कतपिनिगु हा, हाले जक जुया बिज्याय्मते ।
अनेक ज्ञानि सज्जन पिनिगु संगत याना छल्फल याना स्वया
बिज्याहुं । अभिमानि 'सिमा' गेगु यात त्वता छोया बिज्याहुं ।
मिखाय् गांचिना तगुयात उला स्वया बिज्याहुं । प्रज्ञा प्रासादे
थाहँवना स्वया बिज्याहुं ।"

(४०)

धन सम्पत्ति सिवेनं प्रज्ञा श्रेष्ठोत्तम खः

अतिते विदेह राजाया अमात्यपि न्याह दयाच्वन । यथा-
(सेनक, पक्कुस, कामिन्द, देविन्द महोसध) छन्दुया दिने विदेह
राजां अपि न्याम्हेसिके छगुखँ न्यनकि- धन सम्पत्ति दुहव,
प्रज्ञा ज्ञान दुहव थुपिनिम्हे सु, गुहव उत्तम जुई ? सेनक अमात्य
अगिसरे जुया विन्तियात ।

सेनकं-महाराज ! थुकेजा धनसम्पत्ति दुहवहे उत्तमखः ।

महोसधं- सेनक अमात्यं छुं मस्युनिका, थुके प्रज्ञा ज्ञान
दुहवहे श्रेष्ठोत्तमखः ।

राजां-गथेखः ले सेनक ! महोसधं धागुखँ थिक जूला ?

सेनकं-महोसध धयाह मचाहेतिनि खिप्यो सिंलेहे मसनि,
मांया दुरु त्वनातगु म्हुती 'नँ' मतंनि, वंछुसी ? छुं मस्युगुलि
हे जक अथे धागुखः । धनसम्पत्ति दु पिंत्त ज्ञान दुपि सहितं अपा
आपासेनं स्यवा चाक्रियाःवया च्वनिगु जुयाच्वन । अथेया कारणे
धन सम्पत्ति दुपिंहे जक श्रेष्ठो उत्तमखः ।

राजां गथेखःले महोसध ! सेनकं धागुखँ थिक जूला ? ।

महोसधं-सेनक अमात्यं थथेधाय् अथेधाय् धैगुनं छुं मस्युगु
मखु छगु वांलाक विचार यानास्वे धैगुनं दुगुमखु थःयोयोथ्ये (म-
नपदं) हालाच्वंगु जक खः । धन सम्पत्ति दयाव ज्ञान मदुपि जूलां
रोगव्याधि ज्वीका म्हं मफेका च्वनिगु बखते बैद्य तेथाय्, जोतिष्
तेथाय् न्योहरे याना आदर सन्मानतया अमिसं धा, धाथे अमिगु
अह्वाउनि च्वनेमागु जुयाच्वन । अथेया निति ज्ञान दुपिंहे जक
श्रेष्ठो उत्तमखः ।

राजां-गथेखःले सेनक ! महोसधं धागुखँ थिक जूला ?

(४१)

सेनकं-महोसध धयाह्व वये छुतालं खँहाना च्वंगु छुंहे स्यू-
गुमखुनि, महाराज ! धन सम्पत्ति दुपिनिगु उपमा तल धासा
रस गन्ध युक्तगु फल, पुष्पं भरे जुया च्वंगु वृक्षयात सम्पूर्ण झंग-
पक्षितेसं चानंन्हनं भुनाव आधार कया च्वनिगु ज्ञया निति,
धन सम्पत्ति दुपिंहे जक श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चन ।

राजां-गथेखःले महोसध ! सेनकं धागुखँ थिक जूला ?

महोसधं-सेनक अमात्य धयाह्व गथे नेमखँह खिचा, 'कोः'
खः अथेहे । नेमखँपिं खिचात ,को, त धयापिं, नसा होला ब्यू
थाय्हे जक भुं वनीगु, लुटेयाना नैगु स्वभावखः । केवल
नेगु, त्वनेगु छगू देवहे सुखर्थे सम्झेजुया च्वनी । महाराज ! धन
सम्पत्ति दयाव प्रज्ञा ज्ञान मदुपिं मुखँतेसं-धर्म गजागु, पाप गजागु ?
छुयाना दुक्खज्वीगु, छुयाःसा सुखज्वीगु ? धका छुंनं सीमखु ।
मस्यूगुया कारणं शील नियम पालन याइमखु, केवल अहंमम
भावेलाना जथाभावि पापाचरण यायु । उगुहे कारणं दुर्गतिस
पतन ज्वीका घोर दुक्ख भोग याना च्वनेमाली । झां दुपिसं
मनुष्ययागु कर्तव्य सम्झेजुया दुक्ख, सुख ज्वीगु कारण यात
सीका, दुक्खज्वीगु पापाचरण यात अनेगु यत्त याना त्वतालि-
अनन्त सुखज्वीगु पुण्य साधन यायु । तसर्थ प्रज्ञा ज्ञान दुह्वहे
जक श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चन ।

राजां-गथेखःले सेनक अमात्य ! महोसधं धागुखँ थिक
जूला ।

सेनकं-महोसधया मती लूथे न्होनेलाथे धयाच्चंगु मात्रखः
वैगु खँ यागु विस्वास मदु । धन सम्पत्तिदुह्व महा समुद्र समा-
नखः । गथे महासमुद्रेस त तःधंगु नदि न्यागु, चिकिधंगु नदि,

(४३)

न्यासः गु फुक्कं मिले, ज्वया वनीगु खः अथेहे- धन सम्पत्ति
 दुम्हेसिथाय् धन मर्दुपं आपा सेनं स्यवा चाकि यावया
 च्वनी । छगूखे थ्वनं खःकि-हापा हापा गोविन्द सेठ धयाह
 छहदु, अपालं धनाद्य जुयाच्चंगुया कारणं गुगुखः ह्युती
 लाल् सोः सो वयाच्चंगु यात देवकन्या समानपि अत्यन्त
 परम सुन्दरी कुमारी कन्या अपासिनं हेरां, मोतियागु माला
 तथा सुवर्णालंकारं तिया नीलवणगु पलेस्वां ज्वना उह
 गोविन्द सेठयात छचाख्यरं चाःउला, ह्युती हुयेकाच्चंगु जुया
 च्वन । अथेथा कारणे धन सम्पत्ति दुम्हे जक श्रेष्ठोत्तमखः
 राजां-गथेखःले महोसध ! सेनकं धागुखं थिकक ज्वला ?

महोसधं- सेनक अमात्य, तःधिक ज्वसानं, हानं महाराजं
 तःधंगु दर्जा वियातसानं मुखं हेतिनि । खँछगूहे ढंग पुरेज्वीक
 ल्हाय्सगु मखुनि, थःगु तालंजक हाला च्वंगुखः । महासमुद्र
 यागु लः (तरंग) ज्वसां भूमि (तीरे) च्वे थाहाँ वल ध्याय्व अथेहे
 लोपजुया वनीगु ज्वयानितिं गुगुखः भूमि (तीरे), च्वे थाहाँवसानं
 त्यकेजुया च्वने फैमखु । वथेतुं धन सम्पत्ति जक दयाव प्रज्ञा ज्ञान
 मदुह, पण्डित तेगु सभामध्ये थ्यन धासानं, मेपिनि
 ल्युनेजक च्वनेमाली, न्ह्योने च्वने योग्यज्वीमखु । कारण
 खँछगूहेनं वांलाक यथार्थं ढंगपुरेज्वीक ल्हाय्सैमखु-
 गथे म्ये, मदुह 'न्या' (ग्वाज्योत) च्वना च्वनी गुखः
 अथेहे च्वना च्वनेमाली । प्रज्ञा ज्ञान दुपेहे जक पण्डित
 पिनगु सभाय् न्ह्योने च्वने योग्यजुई । हरेक दुक्ख सुखादि
 जुयावैगुया हेतु कारण खँकैगु सीकैगु खँल्हाय्सगु
 जुयाव सज्जन विद्वानजन पिसं प्रशंसा याकाच्चनी । गुहखः

(४३)

गोविन्द सेठ यानं म्हुतुं लाल् सो सो वगुया कारणं सभामध्ये
 च्वनेत लाइक मज्ज, उपमा तलधासा सुरङ्गे दुने (भण्डागारे)
 अनेनेगु वस्तु धन रत्नादि यकोहे दयाच्वन धासानं, गुगुखः प्रदीप
 भयागु आलोक दःसानिति थःतमा, मागु वस्तु ल्यया ल्यया
 (व्यवहार) सेवन याय्दथु । प्रदीप आलोक मंतधासा उगुवस्तु
 दःसानं सेवनयाय् सैमखु । वर्थेतुं धन सम्पति जक दयालि,
 प्रज्ञा ज्ञान मदुपिसं सारगु सुखानन्द प्राप्तयाना काय् सैमखु ।
 तसर्थ प्रज्ञा ज्ञान दुपिं हे श्रेष्ठोत्तम जुयाच्वन ।

राजां-गथेखःले सेनक ! महोसधं धागुखँ थिक्क ज्वला ?

सेनकं-महोसध अमात्य छु, स्यूहधका वैगु थपीचा कूगु
 बुद्धि धन सम्पत्ति यागु प्रभाव तथा महानता छु खंकेफै ?
 छुं मखंगु मस्यूगुया कारणं जक अथे, हालाच्वंगुखः । न्यना
 विज्याहु महाराज ! थन न्होने दृष्टान्तहे खनेदुकि छपिं मिथिला
 नगर-विदेह राज्य सहित सम्पूर्ण देश नगरया अधिपति राजा
 जुयाव श्री सम्पत्तिया मालिक जुया विज्यागुया नितिं
 जिपिं थें जापिं पण्डितपिं न्याह, सहितं छपिंथाय् प्रतिदिन
 स्यवा चाकि वया च्वनागुखः । थुलिनं महोसधं स्यूगु मखु,
 धाथें ज्ञानि पण्डितयागु लक्षण दु धाय् मज्ज हीन नीच जाति
 पिनिगु बुद्धि हिसापं खँखाना च्वंगुखः । वैगु खँया छु
 विस्वास लोके धन सम्पति दुपिंहे श्रेष्ठोत्तम जुयाच्वन ।

राजां-गथेखःले महोसध ! सेनकं धागुखँ थिक्क ज्वला ?

महोसधं-महाराज ! मेपिन्त मभिंथाय्का थःत भिंथाय्
 केत सना हालाज्वीगु लोकपिनिगु, छगु स्वभावहेखः तर बान

(४४)

विचार बान्पिसं हरेक ज्या, खँ यागु परिक्षा विनां, सुयागुं
 खँयात स्वीकार याना काइमखु । सेनक अमात्यया थुगुपत्ति
 विचार मदुकि मनुष्य पिनिगु जीवन पसुतेथ्ये ने, त्वनेजक
 दयानं गागुमखुनि धका, - थथे मस्यगुया कारणेजक हाला च्वंगु
 खः । महाराज ! लोके उत्पतिजुया विज्यापिं अचित्तेथ्य सर्वज्ञ
 बुद्धपिनि दांया नामं ध्यवा छगहे आधारकया च्वना विमज्या ।
 तथापिजम्बुद्वीपे च्वना च्वं पिं दक्क राजापिसंनं स्यवा सत्कार
 याना आदर पूर्वक पूजादि मान्ययाना च्वंगुदु । उलिजक मखु
 देवलोक खुगुलिस च्वं पिं देवराज सहितं सम्पूर्ण देवता पिसंनं,
 हानं ब्रह्मलोके च्वं पिं सम्पूर्ण ब्रह्मापिसंनं, हानं नाग,
 गरुड, यक्ष, कुम्भाण्डादि सकसेनंनं, गुपिंखः प्रज्ञा बान्
 जुया विज्यापिं तथागत प्रत्येकबुद्ध, अरहन्त पिं दर्शण याः
 वैगु तथा स्यवा चाकिनंयाइगु जुयाच्चन । अथेया कारणे प्रज्ञा
 ज्ञान दुपिंहेजक श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चन । थुगुखँ न्यनालि पुनर्वार
 राजां सेनक अमात्य याके न्यन ।

राजां-सेनक पण्डित ! गथेखः ले ? महोसधं धागुखँ छुं
 थिक मज्जुगु दुला ? । उगुवखते सेनक अमात्य जूसां लःमदेधुं-
 कगु-खालिगु लःथलथे । हानं 'वा' मदेधुं कगु भखारिथे,
 सेनक अमात्यया खँपिकाय्गुहे मदयाव छ्येँ, कछुना
 च्वंगुजुल ।

विदेह राजां धालकि पण्डित महोसधं जूसां प्रज्ञाज्ञानदुह
 श्रेष्ठोत्तम धका धागुखँ थिकजू । दयाच्चक लोके (त्रिलोकेसनं)
 गुह्यखः सर्वज्ञज्ञान यात प्राप्तजुया विज्याह तथागतया सिवेनं
 अतिरिक्त तः धंगु धन सम्पत्ति छुं नं देफैमखुत । अथेया कारणे
 धन सम्पत्ति दुहसोयानं प्रज्ञाज्ञान दुहदे श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चन,

(४५)

धका महोसध पण्डितयात अत्यन्त प्रशंसा यानाव अपालं धन
रत्न श्री पाउ व्यगुजुल ।

“आः थन जिके छगू विचार लुयावगु थथेकि गुहाखः
विदेहराजा यातनं छगू प्रशंसा याय् योग्यजू । छायाधासा,
सेनक पण्डित व महोसध पण्डित पिनि वाद विवाद जूगुयात
बालक न्यना थवीका कयालि महोसध धागुहे थिकजू, धनसमा-
प्तिया सिवे प्रज्ञा ज्ञानहे श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चन धका महोसध
पण्डित यात प्रशंसा व मान्यता बीसःगु जूयानितिं विदेहराजा
धयाह्वनं छगू किसिमे स्यूहा-ज्ञांदुहाहे थहरेजू । तर थुकेसनं
गुलिसिनं धाय्फुकि, विदेह राजा छहाजः छाया ? लोके ज्ञां
मदुपिं-मस्युपिं सुजक देफै ? सकसिके ज्ञांदु, सकसिनंस्यू धका ।’

थुगुखें थथे-सकसिके ज्ञांदु, सकसिनंस्यू, धका धासा
तबिनं ज्ञांधैगु (स्यूगु स्वभाव) सकसिके समानता मखुनि-
प्रथम, दुतिय, ततिय धका स्वंगु भेद दयाच्चन । गथे कि-१ संज्ञा
हिसापं जक स्यूगुयातनं ज्ञांदुहा धका धाई । २-विज्ञान हिसापं
जक स्यूगुयातनं ज्ञांदुहा धका धाई । ३-हानं प्रज्ञा हिसापं स्यूगु-
यातनं ज्ञांदुहा धका धाई ।

थुके उपमा तलधासा, -१ संज्ञांस्यूगुयात थथे-तुयु, ह्याउं,
ह्याउं, वाउं, च्याकिं, च्याकिंयात खनिगु वखते-थुगु ह्याउं,
थुगुवाउं आदि धका मात्र स्यूगु जुयाच्चन । थ्वछुजुया ह्याउंगु,
व गथेजुया वाउंगु धका स्यूगु मखुनि । हानं अनिच्च, दुक्ख,
अनत्ता स्वभाव यातनं स्यूगु मखुनि । मार्ग, फलयात प्राप्त ज्वीगु
कारण यातनं स्यूगु मखुनि ।

२-विज्ञानं स्यूगुयात थथे-तुयु, ह्याउं, वाउं आदि रुपारमण

(४६)

धैरु गथेजुया दयावगुखः, उक्रियातनं स्यूगु जुयाच्चन । हानं अनिच्च, दुक्ख, अनत्ता स्वभाव यातनं स्यू । मार्ग, फल प्राप्तयाय् मागुखः धकानं स्यूगु जुयाच्चन । तर गजागु कर्मस्थान यात भावना यातधासा मार्ग, फल प्राप्तज्वी धका स्यूगु मखु ।

३- प्रज्ञा ज्ञानं स्यूगुयात थथे-तुयु, ह्याउं, वाउं, आदि यातनं स्यू । उक्रियागु कारण यातनं स्यू । अनिच्च दुक्ख, अनत्ता स्वभाव यातनं सिकेफु । हानं मार्ग, फल प्राप्तयाय् थजागु कर्मस्थान धर्मयात भावना यातधासा प्राप्तज्वी धकानं सिकेफुगु जुयाच्चन ।

थुक्रियात उपमा वियातगु गथेधासा-मचाह, मांह, सुवर्ण कारक, थुपि स्वह व समान जुयाच्चन । (१-मचाह=संज्ञा २-मांह=विज्ञाण, ३-सुवर्ण कारक=प्रज्ञा)

१- मचाह-मचातेगु स्वभावं ह्मिताच्चवंले 'लुं' छग्वारा ह्मासुसेज्वाला, ज्वालां थिनाच्चंगु खनाव खीकाकाल । तर वगचां 'लुं' धाथेखः, मखु, मस्यू । लुं, थोः तोलादु धकानं मस्यू । केवल ह्मासुसे ज्वाला, ज्वालां थिनाच्चंगुलिं जक 'लु' धका थुयाकागुखः ।

२- वहे 'लुं' मांहेसित व्यबले-मांहेसिनं ह्मासुसे ज्वाला, ज्वालां थोगुनं स्यू । 'लुं' खः धकानं स्यू, अपालं मुल्यवं धकानं स्यू । तर उगु 'लुं' थोः तोलादु धका धाय्मफु मस्यू ।

३- हानं वहे 'लुं' सुवर्ण कारक यात क्यंगु वखते-सुवर्ण कारकं ह्मासुसे ज्वाला, ज्वालां थोगुनं स्यू । 'लु' या अपालं मुल्यवं धकानं स्यू; थुगुलुं थोः तोलादु थुक्रिया मुल्य जस्मा थुल्लिवं धकानं स्यू ।

(४७)

वर्थेहे १-संज्ञां स्यूगुज्जसां मचातेसं स्यूगुव समान जुयाच्चन ।
 २-विज्ञाणं स्यूगुज्जसां मां, वौपिसं स्यूगुव समान जुयाच्चन ।
 ३-प्रज्ञा ज्ञानं स्यूगु सुवर्णं कारकं स्यूगुव समान जुयाच्चन । उक्ते
 सकसिनं स्यू जक धयानं मज्जू, ज्ञांजकदु धयानं मज्जू । स्यूगु-
 ज्ञांदुगुया भेद स्वंग् प्रकारं क्यनातगु दयाच्चन । थुगुखं थर्थेनिं
 तयाव-लोके प्रज्ञाज्ञान व समानगु हानं मेगु छुं छगु वस्तुनं दुगु
 मखुत । प्रज्ञाज्ञान धयागुलिं सम्पूर्ण धर्मयात फारे फारेयाना
 आदि मध्यान्त फो, चाय्क निशेष रुपं खंका फाय्फुगु जुयाच्चन ।
 तसर्थं सद्धर्म प्रेमि निर्वाण प्रार्थिं सकल सज्जन पिसं यदि दुक्ख
 मयो धैगु खः सा, अहं, मम भावतोता मिथ्याज्ञान व सम्यक्
 ज्ञानयात वांलाक यथार्थ लययाकाय् सेकेमाल छगु धयातगुनं
 दुकि (पञ्चा नरानं रतनं) सज्जन वर्गं मनुष्य पिनि रत्न प्रज्ञाहे
 जुयाच्चन । तथागत यागु उपदेश मानेमयापिं मेपिनिगु खंयात
 झीसं धाय् फुगुमखु (सन्वे सत्ता कम्मसका) गजा गजागु पित,
 अजा अजागु बुयावयु ।

। विज्ञाण उत्पत्ति ज्वीगुया कारणा ।

चक्खु आदि विज्ञाण उत्पत्ति ज्वीगुया कारण प्यंग् प्यंग्
 दयाच्चन ।

छु छु धासा ?- चक्खु पसाद, रूपारमण, आलोक मन-
 सिकार थुगुपत्ति प्यंग् जोरज्जीव-चक्खु विज्ञाण (चित्त)
 उत्पत्ति ज्वीकै ।

सोत पसाद, सद्धारमण, आकास धातु, मनसिकार, थुगु
 प्यंग् जोरज्जीव-सोत विज्ञाण (चित्त) उत्पत्ति जुई ।

(४८)

घान पसाद, गन्धारमण, वायो धातु मनसिकार थुगु प्यंगू जोरेज्जीव-घान विज्जाण (चित्त) उत्पत्ति जुई ।

जिह्वा पसाद, रसारमण, आपो धातु, मनसिकार, थुगु प्यंगू जोरेज्जीव-जिह्वा विज्जाण उत्पत्ति जुई ।

काय पसाद, फोठब्बारमण, पथवी धातु, मनसिकार, थुगु प्यंगू जोरेज्जीव-काय विज्जाण उत्पत्ति जुई ।

थुगु हिसापं प्यंगू, प्यंगू जोरेमज्जीकं-चक्खु आदि विज्जाण उत्पत्ति ज्वाफैमखु ।

आः थन चक्खु विज्जाणादि पिनिगु स्वभाव क्यनातगु थये कि-चक्खु विज्जाण (चित्त) धयाह, 'सर्प' समान जुयाच्चन । छाय् धासा-सर्प पिनिगु स्वभाव सुघर रुप्पागु मैदानगु थासे, नया, त्वना च्वनेगु यात आनन्द मज्जा ताईमखु । गनखः मछिं मछिंगु जङ्गल-झार पात दुगुथासे-अथवा प्वाले पिलेहे जक हर्षानन्द, मज्जाताया च्वनी ।

वर्थेतुं चक्खु विज्जाण धैह्वनं गुगुखः सुचुस्ये पिचुस्ये च्वंगु थासे, अथवा 'लु' पाञ्, वह पाञ् आदि यात खनिगु वखते अपाय् च्वतं आनन्द मज्जातागु मखुनि । उकेसनं अनेनेगु विचित्रगु रंगि, चांगि वुत्ताभरे यानातगु यात खन धाव् आनन्द मज्जा-ताइगु जुयाच्चन । अथेया कारणे चक्खु विज्जाण धयाह सर्पर्थे जुयाच्चन धका धयातल ।

सोत विज्जाण जूसां 'गोँज' व समानखः । छाय् धासा गोँज धयापिनि स्वभाव चिचीजागु लखे तथा भूमिस्थले च्वना नया त्वना च्वनेगु यात, आनन्द मज्जाताईमखु । गनखः ता, ताः जागु गन्धकिया दुने कापी किपी (प्वाले) च्वनेगु यातहे जक हर्षानन्द

(४९)

मज्जाताईगु जुयाच्चन । वर्थेतुं-सोत विज्जाण चित्तनं हाय्पं प्वाः
या पिने पाखे उत्पत्ति ज्वीमखु । गुगुखः ससम्भार हाय्पंया दुनेः
(स्रिजयागु अंगूया आकार जुयाच्चंगु 'सोत पसाद वत्थु'
रूपयात आधार कयाहे मात्र उत्पत्ति ज्वीफुगुखः । अथेया
कारणे सोत विज्जाण धयागु गोंज समान जुयाच्चन, धका
धयातल ।

घान विज्जाण ज्वसां झंग पक्षि समान जुयाच्चन । छाध्धासा
झंग पक्षिपिनिगु स्वभाव ज्वसां भूमीजक जुना नया, त्वना च्वनेगु
यात मज्जा आनन्द ताईमखु । आकाशे पाखे ब्वया, ब्वया, उखें
थुखें चाहिला नया, त्वना ज्वीगुयातहे जक आनन्द मज्जाताईगु
जुयाच्चन । वर्थेहे घान विज्जाण नं फेयागु आधार कयाहे जक
उत्पत्ति ज्वीफुगु जुयाच्चन । अथेया कारणे घान विज्जाण धयागु
झंग पक्षि समान जुयाच्चन धयातल ।

जिह्वा विज्जाण ज्वसां, छ्येँ, लहिना तह 'भौ' समान जुया-
च्चन । छाध्धासा-छ्येँ लहिना तपि (खिचां) भौतेगु स्वभाव
ज्वसां भिभिगु महा सुच्चि-गलिंचा आदि लासाय् तथा तलानं
आनन्द मज्जा ताईमखु । गनखः भुवया दुने (मि. लिक्कया तथाय्)
चाःतुला च्वनेगु हे आनन्द मज्जा ताईगु जुयाच्चन । वर्थेतुं-जिह्वा
विज्जाणनं, गुगुखः ससम्भार म्येया द्योने-पलेहःया च्वका
(छकूचा) यागु आकार जुयाच्चंगु जिह्वा पसाद यात आधार
कयाहे जक उत्पत्ति ज्वीफुगु जुयाच्चन । अथेया कारणे जिह्वा
विज्जाण धयागु छ्येँ लाहिना तह 'भौ' समान जुयाच्चन धका
धयातल ।

काय विज्ञाण जूसां (धाकां पिने) श्मशाने च्वंपिं खिचा
समान जुयाच्चन । छायाधासा श्मशान खिचा धयापिनिगु स्वभाव
मे मेगु थासे वन जंगले पाखे नसा माःवन धाय्व, धुं'चितुवा आदि
पिनिगु भयं ग्यानाव केवल श्मशान पाखे वना मृतक शरीर या
ला, नयां च्वनेगु यातहे आनन्द मज्जा ताइगु जुयाच्चन वथेहे-
काय विज्ञाण चित्तनं फोठब्बारम्मण यात स्परस जुलधाय्वहे
जक काय विज्ञाण चित्त उत्पत्ति ज्वीकगु जुयाच्चन । अथेया
कारणे काय विज्ञाण धयागु श्मशान खिचा समान जुयाच्चन
धका धयातल ।

अथेया कारणे चक्खु विज्ञाणादि उत्पत्ति ज्वीगु हेतुद्वाराखः ।
हानं उगु चक्खु विज्ञाणादि पिनि थः थगु स्वभाव धारण याना-
च्चंगु मात्र खः । थुके धात्थेनं सज्जन वर्ग पिसं बांलाक ध्यान पूर्वक
विचार याना स्वेयोग्यज्ज विचार युक्तगु सम्यक् मिखां मसोगुया
कारणं नानाप्रकारया रूपादि आरम्मणे लोभ लालच् यानाव
अनन्त दुक्ख भोग याना च्वनेमाल । रूपादि आरम्मण धयागु
प्रज्वलित जुयाच्चंगु अग्नि समान धकानं कनातल ।

थुकियागु लुंभति वर्णन थथेदुकि-रूपारम्मण धयागु छगु
मतयागु उपमा बियातल । गथे मत खनाव कीत, 'पतङ्ग' मोहित
जुया दुब्बां वना च्वन । उगुहे कारणं ल्हाः तुति पपु मिन्यालि
अपालं दाहादि दुक्ख वेदना ज्वीका ग्वारा ग्वारातुला खया
च्वनेमागु खः अथेहे- लोकजन पिसंनं बांलागु रूपया बशेलाना
मोहित जुया लोभ लालच् यानाज्जगु द्वारा अनेनेगु भयादि
दुक्खं दाहा ज्वीका सं संथे सने मजीका (ल्हाः तुति पपु मिनम्ह
पतङ्गर्थे) हाला, खया सहयानां सहयाय् थाकुगु कष्ट वेदना

(५१)

सहयाना च्वनेमाल ।

हानं शब्दयागु बरोलाना लोकजनपिं गथे 'बला' त सिना च्वंगुखः अथेहे अनन्त दुक्खज्जीका सिना वनाच्चन । थुगुखँ थथेकि- बला धयाह मधुर शब्दे अत्यन्त प्रियकरखः । तसर्थ सिखारी तेसं खिचातेत घंगला घाका बने त्वताछोगु । गुगुखः घंगला यागु शब्द ताल धाय्व वहे शब्दे 'चलात' मोहित जुया न्यनाच्चनी । उगुहे अवस्थाय् सिखारि तेसं वाणं केका, अथवा खिचां न्याका था, था मथा याना स्याइगु जुयाच्चन । अथेहे

हानं गन्धयागु बरोलाना लोकजनपिं गथे 'भंब'त सिना च्वंगुखः अथेहे अनन्त दुक्खज्जीका सिना वनाच्चन । थुगुखँ थथेकि- 'भंब' धयापिं सुगन्ध पुष्पादिस अत्यन्त प्रियकरखः । तसर्थ पुष्करणीस ह्याच्चंगु पद्म पुष्पे जुना सुगन्ध रसत्वना मोहित जुयाच्चनी । जव सूर्य अष्टजुयावनी पलेस्वां केकुनाव भंब दुनेलाना च्वनी । कन्हेखुनु सुथे (हापानं) निभाद्योः मलुवंहे किसित घयाव पलेस्वानं भंबनं मारा मुरयाना नयाबियु । अथेहे

हानं रस स्वादयागु बरोलाना लोकजनपिं गथे 'न्या' त सिना च्वंगुखः अथेहे अनन्त दुक्खज्जीका सिना वनाच्चन । थुगुखँ थथेकि- न्यात धयापिं रस स्वादे अत्यन्त प्रियकरखः । तसर्थ न्यालाइपिसं नसाया दुने बलसि तयाव न्याते न्होने कुतुका तयु । उगु वखते न्या, तेसं गुगुखः नसायात खनाव रस स्वादे लगे- जुया- मोहजुया नयाछोगु । जव प्वाथे वन धाय्व बलसिं तर्कका सालाव चातावाना स्याना नयु । अथेहे

हानं नायु नायुगु स्पर्शयागु बरोलाना लोकजनपिं गथे 'किसित' सिना च्वंगुखः अथेहे अनन्त दुक्खज्जीका सिनाच्चन ।

(५२)

थुगुखँ थथेकि- 'किसि' धयाःपि नायु नायुगु थाय् स्वया, स्वया पलातया ज्वीगु अत्यन्त प्रियकरखः । तसर्थ किसिते (उखे थुखेज्वीबले) लः त्वँ वनीवठे नायुगु स्वया, स्वयाः पलातया, तथाः आनन्द मज्जाताया जुयु । कथहनं किसिया तुति धोपे तुनाव थाहावे मफया वाथा, वाथांसना अनन्त दुक्खज्वीका अनंतुं मृत्यु जुयावनी । अथेहे

हानं मनयागु वशेलाना लोकजनपिं "गथे सापूनी मेजुया तुतित्वज्वीका अनन्त दुक्खज्वीका जन्म बितेजुया वंगुखः" अथेहे स्वाः मदुगु मने चिन्तना याना समये बितेयाना व्यर्थेहे नरजन्म फुका दुक्खयागु सागरे पतन ज्वीकाच्वन ।

थुगुखँ थथेकि- श्चमन धयाह्व स्वाः मदुगु थः योयोगु अने तने चिन्तना याना च्वनेगुलि अत्यन्त प्रियकर तथा आनन्द ताया च्वनीह्वखः । तसर्थ सापूनी मेजु छम्हेसिया दुरु ब्यूवंगु बखते लें बिच्चे दुरुई 'लः' बामनाति ल्वाक छ्यानाव मने चिन्तना या यां लें वनाच्वन- "आः जिं दुरुई 'लः' बामना ल्वाकाछ्यानागुया, ध्यवा प्यंग लवदै, उगु ध्यवा प्यंगया खें, छव न्याय्, खाश्वबीः, अले मचाश्वै । एवरूपं खा, यक्कोदै, वनं मिया छे - सा, म्येः न्याय्, सा, म्येः नं मिया छे दांयक्कोहेदै । उगु दांया लुं चुडि, तायो, तुकिचा, कल्लि, न्याय् । हानं बांवांलागु शारी, बांवांलागु लं, बांवांलागु गा, न्याय् । बांलाक सहायाय्, बांलाक तिसा, घसतं पुने थथेक न्याकुं कयावने" धका वंगुवखते गाले तुति दुनाव ग्वाराचिक ग्वतुल, तुति त्वधुल, दुरु ग्वपनं तज्यात, अत्यन्त दुक्खात ज्वीका जीवन व्यर्थ फुनावन । अथेहे

अथेया कारणे भगवान् जेतवन विहारे विराजमान जुया

(५३)

च्वंगु बखते- भिक्षुपि न्याम्हेसिया परस्पर छल्फल् जुलकि,
 श्वगुगुलः झीगु शरीरेन्द्रे चक्खु आदिखुगु द्वार मध्ये छु, गुगु
 द्वारयात (संवर) बशेकाय् थाकुगुलः ? धका । अन्तिमे थः
 थपिनिगु पाखे निर्णय मजुस्येलि तथागतयाथाय् वना, वहेखे
 प्रार्थना यात । तथागतंनं थथेधका आज्ञाजुया बिज्यात ।

चक्खुना संवरो साधु-साधु सोतेन संवरो ।
 घानेन संवरो साधु-साधु जिह्वाय संवरो ॥१
 कायेन संवरो साधु साधु वाचाय संवरो ।
 मनसा संवरो साधु-साधु सब्बत्थ संवरो ।
 सब्बत्थ संवुतो भिक्खु-सब्ब दुक्खा पमु-
 च्चन्ति ॥२

तदर्थ-चक्षु द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशल यात (संवर)
 बशेतेगु असल-भि ।

हाय्पंया	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।
हाय्या	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।
म्ये, या	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।
शरीरया	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।
वचनया	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।
मनया	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।
सम्पूर्णखुगु	द्वारं	उत्पत्ति	जूगु	पापाकुशल	यात	०।

सम्पूर्ण (इन्द्रिय) द्वारयात बशेतः ह्य भिक्षु, सम्पूर्ण दुक्खे
 मुक्तजुई । । गथाया अवसाने गुपिंखः भिक्षुपि न्याम्हं सोतापरि
 फले प्रतिस्थित जूगुजुल ।

(५४)

पञ्चस्कन्ध मध्ये रूपस्कन्ध थथे

रूप संग्रह यात क्यनातगु थथेखः । परिवर्तन ज्वीगु स्वभाव ज्ञयानिर्मित रूपधका धयातल । उगु रूपधका धयागु छगु साधारण लक्षण हिसापं मात्र धयातगुखः । विशेष लक्षण हिसापं २८ न्यीःच्यागु दयाच्चन । उगुरूपयात छोटकरी हिसापं क्यनातगु, तथा रूपयात भाग भाग छुटेयाना क्यनातगु । हानं चित्तद्वारा उत्पत्तिज्वगु रूप, कर्मद्वारा उत्पत्तिज्वगु रूप, ऋतुद्वारा उत्पत्ति ज्वगु रूप, आहारद्वारा उत्पत्तिज्वगु रूप धका कारण (हेतु) हिसापं क्यनातगु दया च्वन ।

हानं थुगुरूप ज्ञसां नापनापं उत्पत्ति ज्वगुखः धका रूपयात मुना संग्रह यायगु । हानं थुगुरूप थनंनिस्स्ये उत्पत्ति जुल, थन थुयाय्लाक अन्तजुल धका रूपया उत्पत्तिज्वगु धार (संतति) यात क्यनातगु -- रूप संग्रहले ५ न्यागु प्रकारया दयाच्चन ।

उगु न्यागु मध्ये रूप समुदेस धयागुलि कनातगु भावार्थ थथेखः- महाभूत व उपादारूप धका २ निगु प्रकारया दयाच्चन । उगु निगु प्रकारमध्ये मह भूते- छगुलिं स्वंगुयाके हानं स्वंगुलि छगुयाके । निगुलिं निगुयाके आधार कया उत्पत्ति जुयाच्चन । उपादारूप धयागुलि, गथेधासा महाभूत यात आधारकया उत्पत्ति जुई । अमि परस्पर (अञ्ज मञ्ज) आधारकया उत्पत्ति ण्वीफैमखु, महाभूत यात मात्र आधारकया उत्पत्ति ज्वगुया कारणं उपादा रूप धका धयातल ।

आः थन सीका काय्मागु गथेधासा पथवीधातु ज्ञसां छाःगु (कखल) लक्षण दयाच्चन । आपोधातु ज्ञसां छग्व, छधीजुया

(५५)

चवनीगु-- प्रवाहजुया वनीगु लक्षण दयाचवन । तेजोधातु
जुसां जीणज्वीगु पाकेज्वीगु-संतप्त. दग्धज्वीगु लक्षण दयाचवन ।
वायोधातु जुसां खालिथाय् मदेक जाय्क चवना चवनेगु तथा
बल साहेता बीगु कम्पज्वीगु लक्षण दयाचवन । श्वथुलि ४
प्यंगुजुसां भूतरूप धकाधार्ई ।

चतुर्माहाभूत यागु उपमा बियातगु गथेधासा चतक्
याईपिसंथे- हानं राक्षसनी तेसंथे भेष बदले याना क्यनेफुगु
जुयाचवन । थुगुखं थथेकि- चतक् याईपिसं 'लु' वह, मखुगु
बस्तु यातनं गथे 'लु' वह, धका यानाक्यने फुगुखः अथेहे ।
हानं राक्षसनी तेसां, थःपिनिगु भयंकरगु ग्यानागुस्ये च्वंगु
रूपयात बदले यानाव गथे मन मोहिनी ज्वीक झिखुदं यागु रूप
यौवन अत्यन्त परम सुन्दरी समानं भेष धारण याना क्यने फुगुखः
अथेहे । चतुर्माहा भूतनं जुयाचवन ।

उपादा रूपधैगु थथेकि अनेनेगु रूप-वर्ण (ह्याउं, वाउं, तुयु,
ह्यासु, हाकु, वचु, स्वाक, बकगु) चित्र विचित्रगु प्रकट जुया
क्यनेसगु जुयाचवन ।

चतुर्माहा भूतमध्ये स्पर्शज्वीगु स्वभाव (दया च्वंगु) पथवी
धातु धकाधार्ई ।

छग्व, छघोयाना प्यगुंका तैगु स्वभाव-आपोधातु धकाधार्ई ।
केश पाकेज्वीगु, वा, हाया वनीगु (जीर्णजुया) ज्याथ,
जिथिज्वीगु आदि स्वभाव-तेजोधातु धकाधार्ई । (तेजो धातु
धयागु निगु प्रकारया दयाचवन-ख्वाउंगु जुसा सीत तेजो धका-
धार्ई । कागु जुसा उल्लतेजो धकाधार्ई)

कम्पज्वीगु, उखें थुखें चादिला ज्वीगु, खिचेयाना तैगु

(५६)

स्वभाव-वायोधातु धकाधाई । (थुके हानं छगु खँ दुकि-पथवी
 धयागु-कम्मज पथवी, खित्तज पथवी, धैगु हिसापं आपालं
 कनातगु दयाच्चन । वथेहे, आपो, तेजो, वायो धैगुनं अपालं
 दयाच्चन) । थ्व गुगुखः चतुर्धातु धयागु छु छगु वस्तुकेसं
 मदु धयागु मदु । बरु गुगुं वस्तुके 'वायो' अपाजुया च्वनेफु ।
 गुगुं वस्तुके 'आपो' अपाजुया च्वनेफु । थुगु हिसापं अपाः ह्यो,
 जुया च्वनेफुगु जुयाच्चन । थुगु खँ यात थर्थेनि तयाव, गुगुखः
 रूप संग्रहले क्यनातगु २८ न्यीः च्यागु रूपयागु खँ च्वेत्यन्ता ।

भूतरूप ४ (पृथ्वी, आप, तेज वायु)- भूतरूप ४ । (चक्खु
 पसाद, सोत०, घान०, जीह्वा०, काय०,) पसाद रूप ५ । रूप, शब्द,
 गन्ध, रस, (आपो धातु छगु छुटेयानाव- तेजो वायो, पथवी
 स्वंगुयात) फोठब्ब- गोचर रूप ५ । इत्थिभाव, पुरुषभाव-
 भावरूप २ । हृदय वत्थु-हृदय रूप १ । जीवितिन्द्रिय- जीवित
 रूप १ । कबलिकार-आहार रूप १

थुगुपत्ति १८ प्रकार रूपजुसां कक्खलादि थः थगु स्वभावं
 जुया च्वंगुया कारणे स्वभाव रूपनं धाई । अनित्यादि लक्षणं
 सहित जुया च्वंगुया कारणे खलक्खण रूपनं धाई । परिच्छेदादि
 भाव यात अलग याना थः थगु स्वभाव हिसापंहे कार्य कर्मादि
 सम्पूर्ण ज्वीगु-जुयाच्वंगुया निम्ति निष्फन्न रूपनं धाई शीत उल्ल,
 आदि विपरित्भाव जुयाच्वंगुया निम्ति परिवर्तन ज्वीगुया भाव-
 अथवा परिवर्तन याईगु स्वभाव ज्ञयानिम्ति रूपनं धाई । परि-
 छेदादि भाषयात नागेजुयाव स्वभाव हिसापंहे मात्र जुयाच्वंगुया
 कारणे अनिच्च, दुक्ख, अनत्ता धयागु लक्षण स्वंगुपाखे तयाव
 अनुभव विचार याय्योग्य जुया च्वंगुया कारणे सम्मसन

(५७)

रूपनं धाई ।

आकाश धातु) परिच्छेद रूप १ । काय विञ्जति, वची विञ्जति)विञ्जति रूप २ । लहुता, मुदुता, कम्मञ्जता-(विञ्जति निगू)विकार रूप ३ जाति, सन्तति, जराता, अनिञ्चता-लक्षण रूप ४

थुगुपत्ति जम्मा क्षिगू यात, अनिप्फन्न रूप धकाधाई । उक्त कनावंगु निप्फन्न रूप १८, अनिप्फन्न रूप १०, जम्मा याना २८ रूप जुयाच्चन ।

गुगुखः २८ रूपमध्ये- वत्थुरूप ६, अवत्थु रूप २२, जुयाच्चन । वत्थुरूप ६ खुगू धयागु- चक्खुवत्थु, सोत० घान० जिह्वा०, काय०, हृदय०, । बाकि मेगु २२, यात अवत्थु रूप धकाधाई ।

हानं गुगुखः उगुहे २८, रूपमध्ये (ल्ययाकाय्गु) पसाद रूप ५ न्यागूयात अज्झत्तिक रूप धकाधाई । बाकि मेगु २३, रूप बाहिरिक रूप धाई ।

हानं वहे २८, रूपमध्ये-पसाद रूप ५ न्यागू व विञ्जति रूप २ निगू (जम्मा ७ यात) द्वाररूप धाई । बाकि मेगु २१ अद्वार रूप धाई ।

हानं वहे २८, रूपमध्ये-पसाद रूप ५, भावरूप २ निगू, जीवि-तिन्द्रे १, (जम्मा ८ यात) इन्द्रिय रूप धाई । बाकि मेगु २०, रूपयात अनिन्द्रिय रूप धाई ।

हानं पसाद रूप ५, विसय रूप ७ (जम्मा १२ यात) ओल-रिक रूपनं धाई । संतिक रूपनं धाई । सप्पटिक रूपनं धाई । बाकि मेगु १६, यात, सुखुम रूप धाई । दूरे रूपनं धाई अप्पटिक् रूपनं धाई ।

(५८)

हानं महाभूत ४, पसाद रूप ५, रूप १, गन्ध १, रस १, परि-
च्छेद रूप १, भावरूप २, हृदय रूप १, जीवित रूप १, आहार
रूप १, थुगु पत्ति जम्मा १८ यात कम्मज रूप धाई । उपादिण्ण
रूप नं धाई । बाकि मेगु रूप यात अनुपादिण्ण रूप धाई । उक्त
कना वंगु २८ रूप जूसां छगूथे छगू स्वभाव उर्थेमज्ज, थःथगु
स्वभाव धारणयाना च्वंगु खः ।

“आः थन भावरूप निगूया स्वभाव फारेयाना क्यनातगु
थथे--इत्थि भाव व पुरुष भाव निगू दयाच्चन । उकेमध्ये
१--इत्थि लिङ्ग, २--इत्थि निमित्त, ३--इत्थि कुत्त, ४--इत्थि
आकप्प, धका स्त्री यागु भाव जुयाच्चन ।

१-पुरिस लिङ्ग, २-पुरिस निमित्त, ३-पुरिस कुत्त, ४-पुरिस
आकप्प धका पुरुष यागु भाव खः । थ्वहे निगू स्वभाव द्वारा
थुह्ल स्त्री, थुह्ल पुरुष, धका छुटे छुटे याना हसीका काय् फैगु
जुयानिति भाव रूप धयातःगु खः ।

थुगु खें थथे दु--स्त्री जन पिनि गुह्येन्द्रिय यात, इत्थि लिङ्ग
धाई । स्त्री जन पिनि स्वभावा नुसारं कामना याना ज्वीगु
(आसय) थथेमाल, अथेमाल धका सना ज्वीगु छन्द-इत्थि
निमित्त धाई । स्त्री जन पिनिगु आभरणा लंकार--पोसाकं
तीगु--इत्थि कुत्त धाई । स्त्री जन पिनि बाह्यं क्के पाखे यागु
अङ्ग (पुरुष पिनिथें मखयाव) सुचुस्ये हिनजुया च्वनीगु बाह्यं
च्चे पाखे 'स्तन' वृद्धि जुयावैगु--इत्थि आकप्प धाई । छगू
हानं--स्त्री जन पिनि ल्हाः, तुति, ख्वा, ककु (गःपः) आदि
चिकिपु ज्वीगु--इत्थिलिङ्ग धाई । ख्वाले, ग्वाय्, दादि,
मणीगु, सपौ दिनीगु इत्यादि--इत्थि निमित्त धाई । स्त्री जन

(५९)

पिनि कताँमढि, हितैगु (भौमचा धका हितैगु) तुतिकासा
हितैगु, बाढाय्तया धका हितैगु आदि--इत्थि कुत्त धाई ।
स्त्री जन पिनि (मिजंतेगु छाँतं मलु कि) अमिगु स्वभावं
नाईस्ये च्वंक ज्वीगु, च्वनिगु आदि ज्वसां--इत्थि आकप्प धाई ।

पुरुष पिनिगु गुप्तेन्द्रिय अङ्ग ज्वसां--पुरिस लिङ्ग धाई ।
पुरुष पिनि स्वभावानुसारं कामना याना ज्वीगु (आसय) थये
माल अथेमाल धका सना, हाला ज्वीगु छन्द--पुरिस निमित्त
धाई । पुरुष पिनि तपुलिं ज्वीगु, फेत्तां हिनिगु अलंकार--पोसाकं
तीगु यात पुरिस कुत्त धाई । पुरुष पिनि के पाखेयागु अङ्ग
बुद्धि जुया व, च्वेपाखेयागु (दुरु) सुचुस्ये हिन जुया च्वनिगु--
पुरिस आकप्प धाई । छगू हानं पुरुषपिनि गःपः ल्हाः, तुति,
लप्पा तःपुज्वीगु-पुरिस लिङ्ग धाई । ग्वाय्, दाढि बुयावैगु
पुरिस निमित्त धाई । लडाई याना धका, व्यपार याना धका
आदि मिजं मचाते हितैगु पुरिस कुत्त धाई । पुरुष पिनि वनि
च्वनिगु करा स्वभावगु ज्वसां पुरिस आकप्प धाई । ”

पथवी, आपो, तेजो, वायो, वण्ण, गन्ध, रस, ओजा, थुलि
जम्मा ८ च्यागु यात, अविनिम्भोग रूप धाई । अट्ठकलानं धाई
उक्त कनावंगु २८ रूपयात नानाप्रकारं भेद भिन्न याना क्यना
तगुदु. बांलाक ल्यया ल्यया काय्सेके मागुजुल ।

आःथन चित्तज रूप १५, उतुजरूप १३, आहारज रूप १२,
कम्मजरूप १८, जुयाच्चन । थुलिमध्ये कम्मजरूप १८ गू धयागु
गथेधासा- (एकं ९, अनेकं ९ जुयाच्चन) एकं ९ धयागु हृदय
वत्थु १, इन्द्रियरूप ८ । अनेकं ९ धयागु- अविनिम्भोग ८, आ-
काश धातु १ । (जम्मा १८ जुल)

(६०)

चित्तजरूप १५ धयागु- एकं विज्जति २, अनेकं अविनिब्भो
ग ८, लहुता १, मुदुता १, कम्मज्जता १, सद्द १, आकाश धातु
१ (जम्मा १५ जुल)

उतुज रूप १३ धयागु-अविनिब्भोग ८, लहुतादि ३ आकाश
१, सद्द १, (जम्मा १३, जुल)

आहारज रूप १२ धयागु- अविनिब्भोग ८, लहुतादि ३,
आकास १, (जम्मा १२, जुल)

अकुसल चित्त १२, महा कुसल ८, रूप कुसल ५, (जम्मा
२५) थ्व थुलि कुसला कुसल कर्मज्जसां- प्रतिसन्धिया उत्पत्ति
निसें चित्तया उत्पत्ति थ्यंकं, तथा विनास थ्यंकं- कम्मज रूप १८
ह्मिच्यागू यात बनेयाई ।

जम्मा चित्त ८९ मध्ये- द्वेपञ्च विज्जाण अरूप विपाक ४,
जम्मा १४, अलग याना बाकि ७५ ह्य न्यागू ज्जसां प्रतिसन्धिया
लिपा- प्रथम भवंगं निसें चित्तया उत्पत्ति थ्यंक चित्तज रूप १५.
यात बनेयाई ।

प्रतिसन्धि चित्तव नापनापं उत्पत्ति ज्जगु कम्मज रूपे दया-
ज्वंगु 'शीतक्रुतु' धयागु तेजोधातु ज्जसां प्रतिसन्धि चित्तया
'ठिति' थ्यंक- उतुज रूप १३, यात बनेयाई ।

ओजा धैगु आहार याईगु-धुतुके छ्वैगु वखते-आहारज रूप
१२, यात बने ज्वी ।

अप्पना जवन २६, ज्जसां 'इरियापथ' यात बल्लुकै । फोठब्बन
काम जवन ज्जसां- विज्जति यात उत्पत्ति याई । लोभमूलिक
सोमनस्स ४, काम कुसल सोमनस्स ४, हसितुप्पाद १, काम-

(६१)

क्रिया सोमनस्स ४ (जम्मा १३) चित्तजुसां हसित (हिलिगु)
यात उत्पत्ति याई । “थुगु १३, मध्ये पृथक जन जुलधासा लोभ-
मूलिक सोमनस्स ४, महाकुसल सोमनस्स ४, हिसापं हिलि-
गुजुई । सेक्खपिं जुलधासा उके दिट्ठिगत सम्पयुक्त सोमनस्स
२, छुट्टेयानाव वाकि ६, हिसापं हिली । अरहन्तपिं जुलधासा
महाक्रिया सोमनस्स ४, हसितुप्पाद हिसापं हिली । तथागतपिं
जुसां महाक्रिया सोमनस्स ४, भावं मात्र न्हिली ।

आःथन बांलाक होसतया (ध्यानतया) स्वेमागु जुल ।
अविनिब्भोग रूप ८, यात सुद्धत्थ कलाप् धका धाई । अट्ठ-
कलानं धाई । थ्वगुगुखः अट्ठकला मध्ये जीवितिन्द्रिय १ तल
धाय्व जीवित नवकलाप् १ छगुजुई । उगु जीवित नवकलापे
चक्खुयात तल धाय्व चक्खु दसक कलाप् १, छगुजुई । हानं
जीवित नवकलापे सोतयात तल धाय्वं सोत दसक कलाप्
१ छगु जुई । थुगुहे रलं-घान० १, जिह्वा० १, काय० १, इत्थि
भाव० १, पुरुस० १, हृदय वत्थु० १, थुगु पत्ति गुंगु जूसां
'कम्मज' कलाप् जुयाच्चन ।

चित्तद्वारा उत्पत्ति जूगु रूप- शुद्धत्थ कलाप् १, छगु । उके ।
काय विज्जत्ति तल धाय्व-काय विज्जत्ति नव कलाप् १, छगु जुई
हानं उके वची विज्जत्ति सद्द तलधायव-वची विज्जत्ति सद्दक
कलाप् १ छगु जुई । सुद्धत्थ कलापे, लहुतादि स्वंगु
तल धाय्व एका दसक कलाप् १ छगु जुई । उकेसनं सद्दयात
तल धाय्व सद्द लहुतादि द्वादसक कलाप् १, छगु जुई । थुगु
प्यंगु कलाप जूसां ऋतु यागु कारण उत्पत्ति जूगु-उतुज कलाप
धका धाई ।

(६२)

सुद्धतथ कलाप् १, छगू । उके लहुतादि तलधाय्व लहु-
तादि एकादस कलाप् १, छगू । थुगुपत्ति २ निगू कलाप् जूसां
आहारज कलाप् धाई ।

सुद्धतथ कलाप् १ छगू । उके सद्दयात तलधाय्व सद्द-
नख कलाप्, १ छगू । थुगुपत्ति २ निगू-द्वीज कलाप् जूसां सवि
ज्जाणक जीवधारी प्राणिपिनि अज्झत्तिके (शरीराकारे) सनं
दयाच्चन । हानं वन, पर्वतादि अविज्जाणक-घाहीरीक वस्तुकेनं
दयाच्चन । अनंलि मेगु वाकि कलाप् धैगु केवल जीवधारी
प्राणिपिनि अज्झत्ताकारे मात्र उत्पत्ति ज्वीगु जुयाच्चन ।

आः थन प्रतिसन्धि धैगु (संसेदज, ओपपातिक, गम्भसेय्यक,
हिसापं स्वंगू दयाच्चन) उकेमध्ये गम्भ सेय्यक धैगु-मांया
गम्भवासजूपि अथवा-अण्डज, जलावुज जुयाच्चन । संसेदज,
ओपपातिक, गम्भसेय्यक, थुगु स्वंगू मध्ये-काम भूवने-भवन्तरे
प्रतिसन्धि ज्वीगु समय इन्द्रिय-अङ्गपूर्ण जुयाच्चपि पुद्गल
पिनि ज्वीयोग्य, योग्यगु हिसापं सम्पूर्ण रूप उत्पत्ति जुयाच्चन ।
प्रतिसन्धि ज्वीगु समय-संसेदज, ओपपातिक पुद्गल धैपिनि
आपागु हिसापं प्रतिसन्धिव नाप नापंहे-चक्खु दसक १०,
सोत दसक १०, घान दसक १०, जिह्वा दसक १०, काय दसक
१०, भाव दसक १०, वत्थु दसक १० जम्मा याना न्हेगु जुयाच्चन
(उकेयात १० झिगुलि गुणेयात धाय्व ७० न्हेय् गु जुईगु जुल ।

अकुसल कर्मफल यागु हेतुं मांया गम्भैरिस्स्ये चक्खु हिन
जुल धासा जात्यन्ध धका धाई । उके ख्वीगू ६० मात्र वाकी
जुई । चक्खुव भाव, निगू हिन जुल धासा ५० न्यय्गु वाकी
ज्वी । हानं चक्खु, भाव, सोत, स्वंगू हिन जुल धासा ४० पीःगू

(६३)

बाकि जुई । हानं चक्रवु, सोत, धान, भाव, प्यंगुलिहे हिन् जुल
धासा ३० स्वीगु दसक मात्र कलाप् बाकी ज्वीगु जुल ।

कल्प शृष्टि ज्वी धुं कुस्येलि हापालाक प्रारम्भे ओपपातिक
पुङ्गल पिनि भाव दसक हिन् जुयाव ६० स्वीगु दसक मात्र जु-
याच्चन । एवं रुपं ५० दसक । ४० दसक । ३० दसक कलाप
तकनं जुयावंगु दयाच्चन ।

मांया गर्भे बासजुपि- गम्भ सेय्यक पुङ्गल पिनि कलला
हिसापं प्रतिसन्धि (गर्भबास) जुई । कलला धयागु गथेधासा-
सच्छिक्रो तक छाने यानगु चिकने (जम्बुद्विपे च्वंपि) मनुष्य
पिनिगु केश यात झिवाला यानाव छवाल जूसां (हिमालये
च्वंपि 'एनी' धयापि जन्तुपिनि सँ, छपु जुयाच्चन) अथवा
गुह्यखः 'एनी' धयाहयासँ वै जाति उण्ह धयाहया सँ, व समान
हिसापं कनातल । (जाति उण्हया सँ धयागु फैया गर्भे च्वना-
च्वंह मचायासँ) अथवा नकतिनि जन्म जूह फैचाया सँ, खः ।
(हानं छगु मेगु थथेधकानं कनातगु दुकि- हिमालय पाखे
बनान्तरे च्वनाच्वंपि जातिमन्त धयाह फैया सँ, यात धयातल)
उगु सँ, जूसां उक्त कनावंगु चिकने थुना. आपालं था, थायाना
व, गुगुखः सँ, या च्वकाचाय् प्यपुना च्वंगु चिकंयागु प्रमाण
बिया कनातल ।

उगु हिसापं कलला ७ हेनु च्वनी । अनलि अबुर्द- पीजा
थ्ये जुयाव ७ हेनु । लाल् थ्ये जुयाव ७ हेनु । छभी जुयाव
७ हेनु । न्यागु च्वका लुयाव ७ न्हेनु । छुं भति छाःगु भाव
जुयाव ७ न्हेनु । (छगु हानं मूलटीका ग्रन्थे थथेधकानं कनातगु
दुकि-कलला २ निगु सप्ताह । पीजा २ निगु सप्ताह । लाल्थ्ये

(६४)

जुयाव २ निगू सप्ताह । छधी जुयाव २ निगू सप्ताह न्यागू च्वका
 जुयाव २ निगू सप्ताह । चक्खु १ सप्ताह । सोत १ सप्ताह । घान
 १ सप्ताह । जिह्वा १ सप्ताह अनली जन्मज्वीगु अवस्था तक सँ,
 चिमिसं उत्पत्ति जुई) थुगुहे हिमापं क्रमानु सारं उत्पत्ति ज्वीगु
 जुल । । खुगू सप्ताह मध्ये-कलला सहित प्रतिसन्धि चित्तया
 'उत्पादे'- काय दसक, भाव दसक, हृदय वत्थु दसक, थ्वस्वंगू
 दसक जूसां दृष्टान्त उत्पत्ति जुई । उकेमध्ये यदि उभय व्यञ्जन
 (नपुंसक) पण्डक आदि ज्वपि पुद्गल पिनि भाव हिन (स्थंगू)
 ज्वयानिति निगूहे मात्र दसक उत्पत्ति जुई । अनलि अपि गन्ध-
 सेय्यक पुद्गल पिनि प्रतिसन्धि काले ज्वी योग्य योग्यानुसारं-
 न्हेगू सप्ताहस चक्खु दसक ७ न्हेनु । च्यागू सप्ताहस सोत दसक
 ७ न्हेनु । गुंगू सप्ताहस घान दसक ७ न्हेनु । झिगू सप्ताहस, जिह्वा
 दसक ७ न्हेनु । थुगु हिसापं क्रमानुसारं केश, लुसि, आदि उत्पत्ति
 ज्वीगु जुयाच्वन । थुगुपत्ति जूसां प्रतिसन्धि (गर्भ वास) जुया
 जन्मज्वपि मनुष्य पिनि प्यंगूरूप कलाप्या, संतति यागु धार
 जूसां जीविका जुया च्वतल्लेहे नदि श्रोत समानं धार छुटे मज्जीक
 बनेजुया च्वनीगु जुल । (बालख जन्मज्वीगु खँ यात ७ न्हेलानं
 जन्मज्वपि दु । हानं ८ च्यालानं ० । ९ गुलानं ० । १० झिलानं ० ।
 ११ झिछलानं ० । १२ झिनिलानं जन्मज्वपि दयाच्वन । थुगुचिकिचा
 धंगु पुस्तके बालख जन्मज्वीगु खँ, यात मचोयागु जुल

। रूपया लोपजुया च्वंगु धारयात कयनातगु ।

गुगुखः 'चतु संतति' प्यंगू रूपया धारे च्वनाच्वपि पुद्गल
 पिनि मरणा सन्नकाले रूपया लोपज्वीगु (कम्मज रूप, चित्तज

(६५)

रूप, उतुज रूप, अहारजरूप) हिसापं प्यंगू प्रकार दयाचवन ।
 उके मध्ये मरणासन्नकाले च्युति चित्तया लिखतं (पतितुं) ।
 हिसापं संख्या यात धासा १७ झिंहेगु पतकगु चित्तया, ठीति
 कालं निस्ये आरम्भ यानाव कम्मज रूप धयागु उत्पत्ति ज्वीमखु
 (पतिलोम) झिंहेगु १७ पतकगु चित्तया उप्पादक्खणस उत्पत्ति
 ज्वगु कम्मज रूपज्जसां च्युति चित्त समानगु अवस्थायहेजक
 उत्पत्ति जुयाव छगुपाखं लोपज्वी ।

उगु कम्मज रूप लोपज्वीधुं कालि चित्तज रूप, आहारज
 रूपनं छुटेजुई ।

अनंलि प्रतिसन्धि चित्तया ठीतिकालं निस्ये आरम्भ ज्वगु
 उतुज रूप स्वातु स्वाना च्वंगुज्जसां गुहाखः मृत्युजुईधुं कालि
 मृतक शरीर तकनं दयाहे च्वनी धैगु हिसापं कनातल ।

रूपावचर रूप पवत्तिककम धयागु-मिस्सक व सुद्ध निगू
 प्रकारया दयाचवन । उगु निगूमध्ये मिस्सक जुयाच्वंगु असज्जा
 सत्त अलग तथा रूप ब्रह्मा १५ भूवने-धानदसक जीहा दसक
 कायदसक, भावदसक, तथा आहारजरूप कलाप् उत्पत्ति ज्वीमखु
 गुपिखः ब्रह्मापिनि प्रतिसन्धि चित्तया उप्पादक्खणस चक्खु
 दसक, सोत दसक, हृदयवत्थु दसक, जीवित नवकलाप् धयागु
 ४ प्यंगू कम्मज मात्र दृष्टान्त उत्पत्ति जुई ।

जम्मान्तरेनं प्रतिसन्धि चित्तया ठीति कालयात आरम्भ
 यानाव उतुज रूप उत्पत्ति जुई ।

प्रथम भवंगया उप्पादक्खण यात आरम्भ यानाव चित्तजरूप
 उत्पत्ति जुई । थ्व थुगु तिजरूपया धारज्जसां आयुकल्प तकनं च्वना

(६६)

चवनी। च्युतियां लिपा मृतक शरीर धयागु मदुगुया कारणे
गुगुखः स्वंगू रूपनं छगूपाखं लोपजुई ।

रूप शुद्ध जुयाच्चंगु असञ्जासत्त ब्रम्हापिनि प्रतिसन्धिकाले
जीवित नवकलापरूप । पवत्ति काले सद्द रहित याना उतुज
रूप । थुगुपत्ति निगू-द्विज रूपया धारजूसां आयुकल्प तकनं
चवना चवनीगु जुयाव च्युतिया अन्तरे द्विजरूपया धार छगू-
पाखं लोपज्वी धका कनातल ।

पुन-उक्त कनावंगु रूपयात छोटकारि हिसापं विभाजन
याय्गु- (ठान विभाग, काल विभाग हिसापं निगू प्रकारया
दयाच्चन) ठान विभाग धयागु-काम, रूप, अरूप हिसापं स्वंगू-
खः । उके मध्ये-काम ११ भूवने, २८ गू रूप यात लब्धज्वी ।
असञ्जासत्त वर्जित यानाव झिन्यागू रूप भूवने, घन, जिह्वा,
काय, इत्थिभाव, पुरुषभाव रहित यानाव २३ गू रूप यात
लब्धजुई ।

असञ्जासत्त भूवने पसाद रूप ५ न्यागू, सद्दरूप १ भाव-
रूप २ हृदय रूप १ विञ्जत्ति रूप २ वर्जित यानाव १७ झिन्हेगू
रूपयात लब्धजुई ।

अरूप ४ प्यंगू भूवने, छुं छगू रूपहेनं लब्ध ज्वीमखु ।

काल विभाग धयागु-प्रतिसन्धि काल, पवत्ति काल हिसापं
२ निगू प्रकारया दयाच्चन । प्रतिसन्धि काले-सद्द १, विकार
३, जराता १, अनिच्छता १, विञ्जत्ति २ जम्मायाना ८ न्यागू रूपयात
लब्ध ज्वीमखु ।

पवत्ति काले सम्पूर्ण रूपमध्ये योग्य योग्यानुसारं लब्धज्वी

(३७)

धका कनातल ।

निर्वाण यात क्यानातगु-रूपया अनन्तरे गुगुखः मार्ग ४, फल ४, या गोचर जुयाच्चंगु धर्मजुसां-उगु मार्ग जाण, फलजाण यात सम्मुख यानाव तृणां छुटे जगुया कारणं निर्वाण धका धवातल ।

कर्माकर्म फलया दृष्टान्त

गौतम तथागत जेतवन विहारे च्वना विज्यागु बखते नत्थिक वादि (मिथ्यादृष्टि) जुयाच्चंह अप्पसक्कार लिच्छवी राजां वैशाली नगरे राज्य चलेयाना च्वन ।

उगुहे समये मधुर भाषि, ज्ञानि सज्जन पिनिगु गुण वर्णन यानाज्वीह तथा कृतज्ञ गुणयातणं लुमंका तेसःह सीलवा व्यापारी छहन्नं दयाच्चन । वैथाय्हे समिपे आपालं लस्कर ज्वीगु मार्गे भयतनाः सहितगु धःचा छगू दयाच्चन । उगुहे धःचाय् ले ज्वीपिनि आपालं कष्ट जगु खना, तुयुगु ... 'तापु' छगू देका सकसितं सुबिस्ताया लागी तयाबिल । एवरूपं त्रिरत्न भक्तिजुया पुण्य कर्मयाना जुयाच्चन । छन्हुया दिने उह व्यापारिया भिचा जुयाच्चंहसे मेपिनिगु छ्ये अंगः प्वाःखना धनप्पः खुयाहया पाजुहो सिथाय् छ्ये, सुखुकातल । लिपा धनथुवानं सीका, पाजुहो सिथाय् छ्ये धनप्पः ल्वीका कयाव पाजु, भिचा निम्हं

(६८)

ज्वनार्थका, जुजुयागु पेन बमोजिम-पाजुहोसित छ्यौं त्वाहाना
छोत । भिंचाहोसित सुली तयातल ।

पाजुहो मृत्युजुया भूमिदेवता ज्वन । उह भूमिदेवता यात
सफेत तुयुह 'मनोजवन' बसलनं प्राप्तजुल । हानं शरीरेनं
भुतीनं मग् मग् सुगन्ध बासदुहजुया दिव्यसम्पत्ति प्राप्त जुल ।
तथा भूमिदेवतां थःत प्राप्तजुगु दिव्य सम्पत्ति यात खना पूर्व-
जन्मयागु खँ विचारयाना स्वबले "त्रिरत्न भक्तिजुया कृतज्ञ गुण
लुमंका तथा सुभाषित खँहाना वयागुव हानंतुयुगु ... 'तापु'
जुना बियागुया पुण्य फलं थुगु दिव्य सम्पत्ति प्राप्त ज्वगुखः
धका बुझेजुल हानं छगु न्हापायागु बखते थवमित्र पासापिं
मोह्युया च्वंगु खना अमित हाय्काते धैगु मति तथा फुक्कसिगुं
बल सुचुक अपालं कष्टजीक लज्याचायापुस्ये च्वंक तयातगु
पापं थःत नं निर्वस्त्र जीका च्वनेमाल धका बुझेजुल ।

हानं सुली तयातह भिंचाम्हेसिगु कारणनं बुझेजुयालि-थःगु
तेज प्रकाश याना गुह्यखः 'मनोजवन' बसल गया अर्धराते
प्रति दिन सुली तयातहो सिथाय् समिपे वया थथेधका धाईगु
जुयाच्वन-जीव भो ! जीवित मेवसेरयो (भो) भो ! सुली
च्वन, च्वंह पुरुष ! (जीव) दीर्घायु जुयाच्वं (ते) छंगु (जी-
वित मेव) दीर्घायु जुयाच्वनेगु यातहे जक (सेरयो) उत्तम
जुयाच्वन ।

छन्हुया दिने गुह्यखः अप्प, सकार राजायानं किसिगया देशे
हुने चाःहू वंगुबखते इया, खापा चाय्का स्वया च्वंह सुन्दरी
मिसाछम्हेसित खना अत्यन्त प्रेमाशक या इदपटं राजद्वारे

(६९)

ह्याहँवया वहे मिखाया पुरुषहेसित सःतके छोयाव थःथाय्
समिपेहे स्यवाचाकि या, धका छगू दर्जा बिया तगुजुल ।

छन्हुया दिने उह्य पुरुषयात 'दोषारोपन याना प्राण घाटक
याय् धैगु मतितायाव' स्वंगु योजन तापागु (फलानागु) पुष्कर-
णीस 'वचुगु पलेस्वां व अरुण वती चा, कया थन संध्याकाले
थ्यंकवेमाः। यदि मवल धासा छंगु प्राण दण्डज्वी धका अनहेयाना-
छोत । छे धुंका हानं ध्वाकापाले यात सःता धालकि- थौंछं
सूर्ज अष्ट मजुवंहे ध्वाका तिनाति धका ।

गुह्यखः पुरुषनं- राजां कपट जालयागुखः धका सीका
अत्यन्त मने दुःखित ज्वीका, ले ववं छगू जंगले थ्यसैलि थःमं
नेत ज्वना वयागु बस्तु अनहे दान प्रदान यानाव उगु पुण्यभाग
अन च्वंपि देव नाग, यक्षादि सकल यातं इना बिल । उगुवखते
गनखः पुखुली पाः च्वना च्वंह उदक यक्षंसीका करुणा पूर्वक
उह्ययात अरुण वती चा, व पलेस्वाँ बिया, हानं सत्तिगु मार्ग
क्यना छोया हःबले, सूर्ज अष्ट मजुवं हे ध्वाकांपिने थ्यन । थ्यंकालि
ध्वाका तीमते धाय्क धाय्क ध्वाका तिना वंगुज्यानिस्ति
अनधने थनवने मदया, गनखः सुलीतयातह्य, अनहेवना प्रार्थना
यातकि छं जिगु साच्छि छको च्वनाव्यु धका । उगुवखते सुली
च्वना च्वंहस्ये धाल- भोदाजु ! छंगु साच्छि जि च्वने फैमखु ।
वरु थुगुथासे पिया च्वं, बाचातिले जिथाय् वैह्य छह्यदु वैतहे छं
साच्छि ति । उगुखँ न्यना बाचातिले वह्य भूमिदेवता (वेमानिक
देवता) यात साच्छि तयातल ।

लिपा धो, तुयिस्सैलि उह्य पुरुषयात ज्वंके छोयाव राजां न्यन

(७०)

राजा- छं छाया जि धयागु इले थ्यंक मवयागु ?

पुरुष-महाराज ! छपिसं धागु इलेहे जिथ्यंक वयागु खः ।
थुकियागु साक्षि भूमि देवता दु छपिसं न्यना स्वया बिज्याहुँ ।
उगु खँ न्यनालि राजा सहितं उगुथासे वना पियाच्चन । बाचा
जास्येलि भूमि देवता प्याहाँ वया जीव भो जीवित मेव
सेरयो धका धागु बखते राजां वैक्यन्यन-

राजा- भो (देव) पुरुष ! थ्व सुली च्वना च्वंहायात, छं
छाया जीवित जुयाच्चं धका धयाच्चनागु ? थ्वसुली तथा तथाह
गुकथं जीवित जुई । थ्वया च्वेपाखेनं क्वे पाखेनं हि, बाःबा
न्यानाच्चन । थ्वैत नकै, त्वंकै पिं तथा, स्यवा चाक्रि याइपिं
सुनं दुगुमखु । थौं कन्हेहे थ्व; मृत्यु ज्वीह ज्वीधुं कल ।

भूमि देवता- महाराज ! जि जाति बन्धु ज्वया निर्गित
धयागुखः । थ्व मृत्यु जुल धायाव थुगु सुली च्वनाच्चंगुया सिबेनं
सहश्राधिक दुक्ख कष्ट जुयाच्चंगु- पञ्च विध बन्धनं चिना,
मृता धातु दायाकातगु त्वंकै, मियागु पर्वत गोकै, लोहकुम्भि
नर्क कुटके छुँ, अशीपत्र बने दुत यंकै, वैतरणि नदी कप्पानाछुँ
नर्क (मल मुत्र) वाछुँ, इत्यादि न्ह्ये प्रकारयागु महा भयंकर
घनघोरगु नर्क दुक्ख भोग याय्माली धका जिके दयालगे ज्वगुया
कारणं जीवित जुयाच्चं धयागुखः ।

राजा- भो देव ! छं छुयानागुलिं तुईस्येच्चंहा सल छंत
प्राप्त ज्वगु ? हानं गथेजुया छंके शरीरेनं मृतीनं सुगन्ध बास
धयाव छचाः खयरं छंगु तेज प्रकाश जुयाच्चंगु ? हानं छुया
कारणे छंके निर्वस्त्र जुयाच्चन ?

भूमिदेवता- महाराज ! जि न्हापा पुण्ययाना धयागु द्वारा

(७१)

दिव्यसुख प्राप्त जगुखः । हानं पाप यानावयागु द्वारा निर्वस्त्र
ज्वीका चवनेमागु खः ।

राजां- भो देव ! छं धागु खं जि पत्यामज्ज । सीधुं कानं
कुशलाकुशल यागु फल गन भोग यावनेगु ?

भूमिदेवतां- महाराज ! थुके पत्या मज्जी मागु छुंनं मदु
दृष्टान्त जिहे न्होने च्वं च्वनागु दु-कुशल यागु फलं दिव्य सुख
प्राप्त जुया च्वन । हानं हापा जिं पाप याना वयागुलिं निर्वस्त्र
ज्वीका चवनेमाल ।

राजां- अथेज्जसा छन्त जिं बख्खबी मज्जला ?

भूमि देवतां- महाराज ! छपिसं जित अथेज्जक बख्ख बियानं
जित प्राप्त ज्वीमखु ।

राजां- छुयासा छंत बख्ख प्राप्त ज्वीले ?

भूमि देवतां- जित बख्ख बिया बिज्याय्गु इच्छादुसा उपालि
स्थविरया “उपज्झाचार्य” झायी विमुत्त गुप्तिन्द्रिय आदि
गुणं युक्त जुया बिज्याह, थनहे वैशाली नगरया समिपे दया-
च्वंगु (कपिनचन) धैगु थासे बिज्याना च्वंह स्थविर ‘कपितक’
याथाय वना, छपिनि श्रद्धा दक बख्ख प्रदान यानाव, उगु पुण्य
जित प्रदान याना बिल धासा, जित बख्खालंकार प्राप्त ज्वी ।
उगु बख्खते जिं छपित दृष्टान्त वयने । तर थुगु अवस्थाय्
वस्पोलया देवतापिन्त धर्म देशना याना च्वंगु दु । लिपा
योग्यगु अवस्था स्वया बिज्याहु । थुगु खंयात न्यना जुज्ज
राज भवने ल्याहाँ वयाव, योग्यगु अवस्था स्वया महास्थविर
यात बख्ख ८ च्याजो, प्रदान यानाव, उगुपुण्य भूमि देवता
यात प्रदान याना बिल । भूमि देवतां नं साधु ! साधु ! धका

(७२)

पत्तानुमोदना यागु ज्ञया निम्ति दिव्यधम्म फल प्राप्त जुल ।
प्राप्तजी साध् उगु बख्खालंकारंति या गनखः महास्थविर व
राजा ध्वनाच्चंगु, अनहे अमिगु सन्मुखे साक्षात् प्रकट जुया
दृष्टान्त क्यंगु जुल ।

अले तिनि राजा प्रतित जुया, मिथ्या ज्ञान त्वता, धर्म संवेग
प्रप्त जुल । गुह्यखः स्थविरयागु धर्मोपदेश न्यनाव आवंलि
मिथ्याज्ञान धारण याग् मुखुत धका भूमि देवता यात साच्छि
तया प्रतिष्ठा यागु जुल । भूमि देवतानं वैत माक्क कर्माकर्म
फल यागु खँ कने धुंका, थः माथाय वन ।

राजानं राज भवने वया, मंत्री अमात्यपि सकलें मुंका
सकल यात मिथ्याज्ञान त्वतके बिल । हानं सुली तथा तह यातनं
याकनं त्वता वास याका लाय्काबिल । थमनं दान, शील, भावना
पांखे बलोद्योग याःगु ज्ञयानिति सोतापत्ति फले प्रतिस्थित
जुल ।

अनंलि गुह्यखः २० न्यीन्हुतक सुलीच्चना दुक्ख भोग याना
च्वंहा युवकं भूमिदेवतां धागु नर्कयागु खँलुमंका अत्यन्त त्राश-
न्नाया याकनं याकनं स्थविरयाथाय् वया थथेधका बिन्तियात-
भन्ते ! गुह्यस्ये नर्के वनेमालीगु ज्या, याना च्वंगुखः ।

उह नर्के वनेमोकेत उपाय छु दु ?

स्थविरं- भो युवक ! छं बांलाक ध्यानतयान्यो, गुह्यसँ त्रिरत्न
याके शरण वना दान, शील, भावना पाखे कोशिश यानाव
अपालं पुण्य साधन याई, उह नर्क बचेज्जी ।

उगुखँ न्यना हर्ष उत्साह पूर्वक तथागतया शासने द्वाहावना
प्रवर्जित जुया आपालं ध्यानज्ञाने बलोद्योग याना यंकुगु बख्खते
ता मदुबंहे अरहत्त फल प्राप्तजुल ।

(७३)

श्लो- सो तत्थ पतिव्रितो थेरस्स ओवादे ठत्वा
 सोतापन्नो अहोसि । सूलावुतो पन पुरिसो
 अरोगो हुत्वा संवेग जातो भिक्खुसु पब्बजित्वा
 नचिरस्सेव अरहत्तं पापुणि (पेत वत्थु अट्ठकथा) ।

उगु हिसापं सज्जन--कल्याण मित्र नापलागु ज्ञया निर्मित
 सुली च्वना च्वंहा चौर, हानं नत्थिक बाद जुया च्वंहा राजाहे
 वट्ट दुक्खं छुटे जगुजुल । सज्जन पिनिगु संगत यायगु ज्ञसां
 अपालं अनन्त गुणोपकार दयाच्चन धका क्यनेमागु या कारणे
 थुगु श्लोक ।—

एतादिसा सप्पुरिसान सेवना, महप्फला होति सतं
 विजानतं, सूला वुतो अगगफलं अफुरस्सयि फलं कनिठं
 पन अप्पसक्कारो । धका संगायन याना बिज्यापिं स्थविर
 भन्ते पिसं आज्ञाजुया बिज्यागु खः ।

तदर्थ--शान्त गु स्वभाव दयाच्चं पिं विशेष (अनिच्च, दुक्ख,
 अनत्ता) सिया बिज्यापिं सत्पुरुष प्रज्ञावान् पिं नाप संगतयात
 धासा, अजागु उत्तम स्वभाव दया च्वंगु फल प्राप्त जुई । गजागु
 कि--सुली तयातःह पुरुष अरहत्त फल प्राप्त जुल । अप्प
 सक्कार राजा कनिष्ठु सोतापत्ति फल प्राप्त जुल ।

अनंलि कप्पितक स्थविर यागु कारण सावत्थि नगरे वना
 तथागतयात बिन्तियागु जुया च्वन । तथागतं नं उगु अत्थुपत्ति
 अन वया च्वं पिं परिषद् पिन्त धर्मदेशना याना बिज्यास्येलि
 अपालं सत्त्व प्राणिपिन्त हितोपकार जुल ।

इदं मे पुण्यं निब्बानस्स पच्चयो होतु ।

इदं मे पुण्यं सब्बेसत्ता सुखिता भवन्तु ।

अनुवादकया मेगु सफू

परित्राण—	१२५
बुद्धोपदेश—	१२५
धातु भेदातु पस्सना—	१४०
विशुद्धिज्ञान दर्शन (अप्राप्ति)—	
महाजय मंगल पाठ—	१५०
धातु विवरणक प्रेतकथा—	
त्रिलक्षण दीपनी—	